

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE MEZUNU EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK DOYUMLARI VE
CİNSELLİK OLGUSUNA BAKIŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGÜR YILDIZ
(Y1416.010003)

Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı

Aile Danışmanlığı Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nevzat BİLGİN

Eş Danışmanı : Dr. Durmuş ÜMMET

Temmuz, 2017

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans Programı Y1416.010003 numaralı öğrencisi **Özgür YILDIZ**'ın "ÜNİVERSİTE MEZUNU BİREYLERİN EVLİLİK DOYUMU VE CİNSELLİK OLGUSUNA BAKIŞLARI" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 19.06.2017 tarih ve 2017/12 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **oy birliği** ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **kabul** ... edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :11/07/2017

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nevzat BİLGİN

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Uğur TEKİN

3) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Üniversite mezunu evli bireylerin evlilik doyumları ve cinsellik olgusuna bakışları” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.(.../.../2017)

Özgür YILDIZ

ÖNSÖZ

Toplumları oluşturan en küçük birim taşı ailedir. Aile olabilmek için ise birçok gereksinim vardır ve bunlardan biriside cinselliktir. Bu çalışmam da desteğini esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Nevzat Bilgin hocama teşekkür ederim. Toplumumuzda bir tabu olarak görülen cinsellik kavramı üzerine bir çalışma yapmaya karar verdiğimde bu fikrimi paylaştığım andan itibaren desteğini hiç esirgemeyen, çalışmamın tüm aşamalarında yardımcı olup yönlendiren, bilgi ve birikimini paylaşmayı esirgemeyen kendisini rol model olarak aldığım çok değerli hocam, eş danışmanım Dr. Durmuş Ümmet'e teşekkürlerimi sunarım.

Üniversite mezunu kitlelerle çalışarak hem daha sağlıklı hem de fazla dönüş alabileceğimize karar verdikten sonra uygulanan anket ve form çalışmalarında daha fazla kişiye ulaşmamı sağlayan tüm arkadaşlarıma yardımını esirgemeyen tüm dostlarıma teşekkür ederim.

Bu çalışma süresinin bütün aşamalarında yardımını esirgemeyen, literatür desteğinden dolayı adını belirtmeden geçemeyeceğim arkadaşım Seda Var'a teşekkürü bir borç bilirim.

Ve son olarak aileden bahsedilen bir çalışma yaparken kendi ailemden söz etmeden geçmek mümkün değildir tabî ki. Yaşamımın her döneminde, aldığım her karar da desteklerini hep yanımda hissettiğim; eğitim hayatımın her anında ve özellikle lisans eğitimim esnasında desteğini biran olsun eksik hissetmediğim aileme bu çalışmamda da destek ve yardımları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Temmuz, 2017

Özgür YILDIZ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xi
ÖZET.....	xiii
ABSTRACT.....	xv
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Problem.....	1
1.2 Amaç.....	2
1.3 Önem	3
1.4 Varsayımlar	4
1.5 Sınırlılıklar.....	4
1.6 Tanımlar	4
2 EVLİLİK NEDİR?	5
2.1 Evlilik Doyumu Nedir?	5
2.2 Evlilik Doyumu Etkileyen Etkenler	7
2.2.1 Sosyo ekonomik Durum.....	9
2.2.2 Evlilik Yaşı:	10
2.2.3 Evlilik Süresi.....	11
2.2.4 Çocuk Sayısı	11
2.2.5 Cinsellik	12
3 CİNSEL YAŞAM VE BOZUKLUKLAR.....	13
3.1 Cinsel İşlev Bozuklukları	13
3.1.1 Kadınlarda Cinsel İşlev Bozuklukları	16
3.1.1.1 Vajinismus	16
3.1.1.2 Cinsel İstek Azlığı.....	16
3.1.1.3 Kadında Cinsel Uyarılma Bozukluğu	17
3.1.1.4 İnhibe Kadın Orgazm Bozukluğu	18
3.1.1.5 Disparoni (Cinsel Ağrı Bozukluğu)	18
3.1.2 Erkeklerde Cinsel İşlev Bozuklukları	19
3.1.2.1 Erektıl (Sertleşme) Bozukluk.....	19
3.1.2.2 İnhibe Erkek Orgazm Bozukluğu.....	19
3.1.2.3 Erken Boşalma	20
3.1.2.4 Disparoni (Cinsel Ağrı Bozukluğu)	21
4 EVLİLİK DOYUMU VE CİNSELLİK	23
4.1 Cinselliğin Evlilik Doyumu Etkisi	24
4.1.1 Olumsuz Cinsel Hayatın Sonuçları	26
4.1.1.1 Boşanma.....	26
4.1.1.2 Psikolojik Sorunlar.....	26
4.1.1.3 Şiddet	28
5 YÖNTEM	29
5.1 Araştırma Modeli.....	29

5.2	Evren ve Örneklem	30
5.3	Veri Toplama Araçları	31
5.3.1	Kişisel Bilgi Formu	31
5.3.2	Evlilik Doyumu Ölçeği	31
5.3.3	Metafor Anketi	31
5.4	Verilerin Toplanması ve İşlem	32
6	BULGULAR.....	35
6.1	Araştırmanın Nicel Bulguları	35
6.1.1	Grubun Genel Yapısına İlişkin Sonuçlar	35
6.1.2	Katılımcıların Evlilik Doyumlarını Bağımsız Değişkenlerine Göre Farklılaşmış Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Yapılan Analiz Sonuçları.....	38
6.2	Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular	39
6.3	Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular	40
6.4	Evlilik Yaşı Değişkenine İlişkin Bulgular	41
6.5	Evlilik Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular	43
6.6	Eğitim Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular	45
6.7	Çocuk Sayısı Değişkenine İlişkin Bulgular	46
6.8	Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular	49
6.9	Araştırmanın Nitel Bulguları	50
6.9.1	Katılımcıların Ürettikleri Metaforların Cinsiyetlerine Göre Dağılımını Gösteren Analizler	50
6.9.2	Katılımcıların Ürettikleri Metaforların Evlilik Yaşlarına Göre Dağılımını Gösteren Analizler	53
6.9.3	Katılımcıların Ürettikleri Metaforların Çocuk Sayısına Göre Dağılımını Gösteren Analizler	56
6.9.4	Katılımcıların Ürettikleri Metaforların Gelir Düzeyine Göre Dağılımını Gösteren Analizler	59
7	SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	65
7.1	Sonuç ve Tartışma	65
7.1.1	Örneklemin Genel Yapısına İlişkin Sonuçlar	65
7.1.2	Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	66
7.1.3	Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	67
7.1.4	Evlilik Yaşı Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	68
7.1.5	Evlilik Süresi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	69
7.1.6	Eğitim Düzeyi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	70
7.1.7	Çocuk Sayısı Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	70
7.1.8	Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar	72
7.2	Öneriler	74
	KAYNAKLAR.....	77
	EKLER:.....	81
	ÖZGEÇMİŞ.....	85

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 5.1: Katılımcıların Demografik Verilerine Göre Dağılımları.....	30
Çizelge 5.2: Cinselliğe İlişkin Kavramsal Kategoriler	33
Çizelge 6.1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	35
Çizelge 6.2: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımları.....	36
Çizelge 6.3: Katılımcıların Evlilik Yaşlarına Göre Dağılımları	36
Çizelge 6.4: Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Dağılımları.....	37
Çizelge 6.5: Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları.....	37
Çizelge 6.6: Katılımcıların Çocuk Sayılarına Göre Dağılımları	38
Çizelge 6.7: Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımları	38
Çizelge 6.8: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	39
Çizelge 6.9: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	40
Çizelge 6.10: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	42
Çizelge 6.11: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Evlilik Süresi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	44
Çizelge 6.12: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	45
Çizelge 6.13: Katılımcıların Evlilik Doyumu (Toplam ve Tüm Alt Boyutları ile) Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları.....	46
Çizelge 6.14: Katılımcıların Evlilik Doyumu (Toplam ve Tüm Alt Boyutları ile) Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	47
Çizelge 6.15: Katılımcıların Evlilik Doyumu “Cinsellik” Alt Boyutu Puanlarının Çocuk Sayılarına Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	48
Çizelge 6.16: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Gelir Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	49
Çizelge 6.17: Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	50
Çizelge 6.18: Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Evlilik Yaşlarına Göre Dağılımı	53

Çizelge 6.19: Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Çocuk Sayısına Göre Dağılımı	56
Çizelge 6.20: Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Gelir Düzeyine Göre Dağılımı	59

ÜNİVERSİTE MEZUNU EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK DOYUMLARI VE CİNSELLİK OLGUSUNA BAKIŞLARI

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı üniversite mezunu evli bireylerin evlilik doyumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi ve cinsellik olgusuna ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesidir. Araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle amaçsal örnekleme yöntemi ile ve nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli bağlamında nicel veriler toplanmış ardından amaçlı örnekleme yöntemi ile ve nitel araştırma yöntemlerinden metafor analizi yoluyla nitel veriler toplanmıştır. Bu karma yöntem araştırması literatürde “açıklayıcı ardışık desen” olarak adlandırılmaktadır. Araştırmanın nicel örneklemini 208 kadın 75 erkek olmak üzere toplam 283 evli birey oluşturmaktadır. Nitel örnekleme ise nicel veri toplama sürecine de katılmış ve nitel aşamaya da katılmaya gönüllü olan ayrıca araştırma amacına uygun 45’i kadın 30’u, erkek olmak üzere toplam 75 kişiden oluşmaktadır. Nicel veri toplama aracı olarak Çelik ve Yazgan İnanç (2009)’ın geliştirmiş oldukları “Evlilik Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Nitel veri toplama aracı olarak ise katılımcıların cinsellik kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri (metaforları) belirlemek için “cinsellik..... gibidir; çünkü .....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmada elde edilen nicel bulgulara göre, üniversite mezunu evli bireylerin evlilik doyumlarının cinsiyet, yaş, evlilik yaşı, çocuk sahibi olup olmama ve gelir düzeyi değişkenlerine göre anlamlı düzeyde değiştiği görülmüştür. Cinsiyete göre bakıldığında, evlilik doyum ölçeği alt boyutlarından cinsel doyumun erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yaş değişkeni için ise, 35-39 yaş arasındaki bireylerin evlilik doyumunu aile alt boyut puanlarının diğer yaşlarda olanlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Evlilik yaşına dair sonuçlar ise, 25-29 yaş arasında evlenmiş olan kişilerin evlilik doyumunu ölçeği cinsellik alt boyut puanlarının görece geç yaşlarda evlenmiş olanlardan daha yüksek olduğunu göstermektedir. Çocuk sahibi olmayan evli bireylerin evlilik doyumunu cinsellik alt boyut puanlarının çocuk sahibi olanlardan daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Son olarak yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin cinselliğe dair doyum puanlarının orta gelir düzeyinde olanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer yandan evlilik süresi ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre herhangi anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. Nitel kısımda yürütülen metafor analizi sonuçlarına göre ise; katılımcıların cinsellik kavramına ilişkin toplam 75 adet ve 54 farklı geçerli metafor ürettikleri görülmüştür. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından 4 farklı kavramsal kategori (yiyecek-içecek olarak, bir eylem olarak, soyut bir kavram olarak, bir kavram/nesne olarak) altında toplanmıştır. Metaforların geliştiren katılımcı bağlamında yapılan incelemesinde; erkeklerin cinselliğe dair geliştirdikleri metaforların kadınların geliştirdikleri metaforlardan daha fazla olumlu içeriğe sahip oldukları, yine evlilik yaşı daha

düşük olanların da diğer katılımcılardan farklı olarak metaforlarına çoğunlukla pozitif anlam yüklenmiş oldukları belirlenmiştir. Yine gelir düzeyi yüksek olan kişilerin cinselliğe dair geliştirdikleri metaforların orta gelirde olanlardan daha olumlu olduğu görülmektedir. Son olarak çocuk sahibi olmayan bireylerin cinselliğe ilişkin algılarının çocuk sahibi olanlardan daha olumlu olduğu görülmüştür. Elde edilen nicel ve nitel bulgular bir arada benzer çalışmalar bağlamında tartışılarak çeşitli öneriler getirilmiştir. Tüm nitel bulguların nicel bulgularla tutarlı ve onları açıklayıcı nitelikte olduğu ileri sürülebilir. Ayrıca buna benzer başka çalışmaların daha geniş ve farklı yapıları da yansıtan örneklerle yeniden yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Evlilik, Evlilik Doyumu, Cinsellik, Karma Yöntem*

UNIVERSITY GRADUATE MARRIED COUPLES' MARRIAGE SATISFACTION AND AND THEIR PERCEPTION OF SEXUALITY FACTS.

ABSTRACT

World's population has been increasing day by day and the resources have been diminishing. Compared to 1980's, world's usage of energy has been doubled. In this

The aim of this research, to analyze university graduate married couples' marriage satisfaction in some variables and to make metaphor analysis on their perception of sexuality facts. Mixed method is used in the research. First the quantitative data is collected with the help of the purposive sampling and in quantitative research methods of scanning method and than the qualitative data is collected with the help of the purposive sampling and in qualitative research methods of metaphor analysis. This mixed method is named as "explanatory sequential design" in literature. 208 female and 75 male, in total 283 marriage couple, constitutes the qualitative sample. 45 female and 30 male, in total 75 people, constitutes the quantitative sample, which also help on collecting quantitative sample and also volunteered on qualitative sampling. "Marriage Satisfaction Scale" who is enhanced by Çelik and Yazgan İnanç (2009) is used on quantitative sampling. "Sexuality like...; because..." is wanted to be completed as the qualitative sample to assess sample's metaphors on their mind about sexuality.

On the research, based on the qualitative finding, it is found that the university graduate couple's marriage satisfaction changes meaningfully by their sex, age, marriage age, whether they have kids or not, and their income. By looking on marriage satisfaction scale, according to sex, it is found that sexual satisfaction is higher on males than females. On age variable, 35-39 aged individuals' marriage satisfaction family sub-dimension score is higher than other aged individuals. According to marriage age, 25-29 aged individual's marriage satisfaction family sub-dimension score is higher than the individuals who get married in older ages. Marriage satisfaction family sub-dimension score of couples who have kids are higher than who don't have. Lastly, high income couples' marriage satisfaction family sub-dimension score is higher than couples who have middle income. On the other hand, there isn't any meaningful result is found on education levels and the duration of marriage. Based on the metaphor analysis on qualitative sampling, it is observed that out of 75, 54 meaningful metaphors about sexuality are created. These metaphors are collected on 4 different conceptual categories; (food-drink, action, intangible terms, term/object). By looking on the metaphors, it is observed that metaphors, which are created by males, are more positive that the females' and also older aged married couples metaphors' are more positive than other samples'. High-income individuals' metaphors are more positive than middle-income individuals'. Lastly, couples that have kids, have more positive metaphors about sexuality, which don't have any kid. According to qualitative and quantitative outcomes, some suggestions are made about related subjects. All quantitative outcomes are

explanatory and consistent with qualitative outcomes. Besides, it is thought that, different types of research on related topic can contribute the field.

Keywords: *marriage, marriage satisfaction, sexuality, mixed method*

1 GİRİŞ

1.1 Problem

Çocuklukta geliştirilen ilk ilişki olan anne-baba ile olan ilişkisi, bireyin diğer ilişkilerini de etkileyerek nasıl bir bağlanma gerçekleştireceğini etkilemektedir. Bowlby, Duygusal Gelişim kuramında bağlanma çeşitlerinde bize dört çeşit bağlanmadan bahsetmiştir. Bunlar; Güvenli Bağlanma, Güvensiz-Kaçınan Bağlanma, Güvensiz- Çelişkili(kuşkulu) Bağlanma, Düzensiz Dağınık Bağlanma ile ilişkilerdeki duygusal gelişimi bu kuramı ile ifade etmiştir.

Her ne kadar cinsellik bireysel olsa da iki tarafında beklentileri, arzuları, istekleri farklılık göstermektedir. Çalışmalar sonucunda, çocukluğun ilk yıllarından gelen bağlanma örüntüsü, bireyin ilişkilerinde ki ilişki düzeyini, memnuniyetini ve kalitesini gösterebilmektedir (Kirkpatrick ve Davis, 1994).

Sağlıklı bir bağlanma duygusu geliştiren bireyin ilişkileri sağlıklı ve mutlu olduğu bilinmektedir. Bu durumda, ilişki içerisinde olmak isteyen çiftlerin birbirlerine karşılıklı güven, önemseme, arzu, istek duymaları gerekmekte ve bu iki kişi arasında gerçekleşmektedir (Rotenberg, Shewchuk ve Kimberley, 2001).

Evlilikte uyumun ilişkiye yansması için; çiftlerin arasındaki iletişimin iyi olması, birbirleri hakkındaki duygu ve düşüncelerin olumlu yönde olması, birlikte vakit geçirmekten zevk alması ve çatışma çözebilme becerilerinin olması gerekmektedir. Çiftler birbirleri arasında doyuma ulaşma çabasının yanında uyum çabası içerisine de girmekte ve fizyolojik ve psikolojik olarak bunu gerçekleştirmek istemektedir (Haldford,Kelly ve Markman,1997).

Russel(1983) ise; eşitlik duygusuna sahip ve bu düşünceyi yaşamak koşulu ile fizyolojik ve duygusal yakınlığın gerçekleşmesi olarak evlilik uyumunu tanımlamaktadır.

Çiftlerin uyumlu bir evlilik geçirmesi için, sosyo kültürel olarak birbirlerine yakın olmaları, saygı ve sevgi içinde olmaları ve iyi bir cinsel hayata sahip

olmaları ile etkilenmektedir (Collins ve Coltrane, 1991; O'Grady ve Tucker, 1990:481; Broderick ve O'Leary, 1986:515).

Diğer yandan mutlu ve uyumlu evliliklerde, çiftler arasındaki iyi iletişim, iyi bir cinsel yaşam yeniden bir evlilik yaşansa yine aynı kişi ile evlenme düşüncesini desteklemelerini sağlamakta ve doyuma ulaştırmaktadır (Collins ve Coltrane, 1991).

Evlilikte çiftler, kendi isteklerini, beklentilerin birbirlerine açık ve net bir şekilde ifade etmeli, utanmamalı ve iyi bir iletişim kurmalıdırlar. Ülkemizde cinsellik karmaşık bir yapıya sahip olan, konuşulması ayıp olarak nitelendirilen, utanılan ve yasak olmasından dolayı evlilikte de cinsel problemlerin en yaygın rastlanan problem olması ve en zor çözümlenen hatta çoğu zaman çözümlenemeyen bir problem olmaktadır. Bu sebepten dolayı çiftler aralarında sağlıklı bir iletişim kurmalı, ihtiyaçlarını ve beklentilerini birbirleriyle açık bir şekilde paylaşmalı ve gerekirse destek almalıdır.

Günümüz toplumunda evlilik yaşamında ki cinsel hayatın yeri ve önemi üzerine yapılan bu araştırmada amaç; cinsel yaşamın evlilik üzerindeki etkisi nedir? Mutlu ve mutsuz cinsel hayatın çiftlerin evliliği üzerindeki etkisi ne derecededir? Cinsel hayatın olumlu ya da olumsuz sonuçları veya evliliğe yansımaları ne şekildedir? Bu çerçevede araştırmanın sonucunda, evlilik yaşamında ki cinsel hayatın evlilik üzerine olumlu ya da olumsuz etkilerini öğrenmek amaç olarak alınmıştır. Bu konulara ilişkin araştırmalardan bahsedilecek, açıklamalara yer verilecektir.

1.2 Amaç

Bu araştırma birbirini tamamlayan iki çalışmadan oluşmuştur. Araştırmanın genel amacı; üniversite mezunu evli bireylerin evlilik doyumları ve cinsellik olgusuna bakışlarının nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem ile incelenmesidir. Bu çerçevede araştırmanın nicel alt amaçları şunlardır:

1. Evli bireylerin evlilik doyumları cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde değişmekte midir?

2. Evli bireylerin evlilik doyumlari yaşlarına göre anlamlı düzeyde değişmekte midir?
3. Evli bireylerin evlilik doyumlari evlilik yaşlarına göre anlamlı düzeyde değişmekte midir?
4. Evli bireylerin evlilik doyumlari evlilik sürelerine göre anlamlı düzeyde değişmekte midir?
5. Evli bireylerin evlilik doyumlari eğitim durumlarına göre anlamlı düzeyde değişmekte midir?
6. Evli bireylerin evlilik doyumlari çocuk sayılarına göre anlamlı düzeyde değişmekte midir?
7. Evli bireylerin evlilik doyumlari gelir düzeylerine göre anlamlı düzeyde değişmekte midir?

Araştırmanın, nitel alt amaçları ise şunlardır:

1. Evli bireylerin cinsellik olgusuna dair geliştirdikleri metaforlar cinsiyetlerine göre nasıldır?
2. Evli bireylerin cinsellik olgusuna dair geliştirdikleri metaforlar evlilik yaşlarına göre nasıldır?
3. Evli bireylerin cinsellik olgusuna dair geliştirdikleri metaforlar çocuk sahibi olup olmamalarına göre nasıldır?
4. Evli bireylerin cinsellik olgusuna dair geliştirdikleri metaforlar gelir düzeylerine göre nasıldır?

1.3 Önem

Ülkemizde cinsellik karmaşık bir yapıya sahip olan, konuşulması ayıp olarak nitelendirilen, utanılan ve yasak olmasından dolayı evlilikte de cinsel problemlerin en yaygın rastlanan problem olması ve en zor çözümlenen hatta çoğu zaman çözümlenemeyen bir problem olmaktadır. Bu araştırmanın sonucunda, evlilik yaşamında ki cinsel hayatın evlilik üzerine olumlu ya da olumsuz etkilerini öğrenmek amaç olarak alınmıştır. Bu konulara ilişkin araştırmalardan bahsedilecek, açıklamalara yer verilecektir.

1.4 Varsayımlar

Bu araştırmanın temel aldığı bazı varsayımlar şunlardır:

1. Araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçları, araştırmanın amacı ve içeriğine uygundur.
2. Araştırmanın çalışma grubu olan üniversite mezunu evli bireylerin sayısı yeterlidir.
3. Üniversite mezunu evli bireyler, kullanılan ölçek ve metafor sorularına içten ve samimi olarak cevap vermişlerdir.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırmanın çalışma grubu, üniversite mezunu evli bireyler ile sınırlıdır.
2. Araştırma, amaçlar bölümündeki sorularla sınırlıdır.
3. Araştırma, kullanılan istatistiksel analizlerle sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Evlilik: Karar verdikten sonra çiftlerin birlikte maddi paylaşımlarını sağlamak, çocuk sahibi olmak, duygusal anlamda birbirlerine destek olmak ve cinsel paylaşımları için birbirlerine verdikleri sözdür. Evlilik, kurumsallaşmış, 8 devletin kontrolü altında olan, bir kadın ve bir erkeği birbirine bağlayan ve doğacak çocuklarına toplumda bir yer edinmesini sağlayan bir sistemdir (Çelik, 2006).

Evlilik Doyumu: Erberk ve ark. Göre evlilik doyumu; birbirleri ile iletişim içerisinde olan, evliliklerini ilgilendiren konularda ortak kararlara varabilen, çatışmaları birlikte çözebilen, bireylerin evlilik uyumu şeklinde tanımlanmaktadır. Uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak çiftlerin mutluluğu ve memnuniyeti getirmekte, evlilikte doyumu sağlamaktadır (Erberk ve ark, 2005: 40).

Cinsel Doyum: Cinsel doyum, kişinin cinsel ilişkisiyle alakalı olumlu ve olumsuz boyutlarının öznel değerlendirmesinden ortaya çıkan duygusal tepkidir (Lawrance ve Byers, 1995).

2 EVLİLİK NEDİR?

Evlilik, bireylerin ilişkilerindeki uyumu ve birbirlerini dikkate alarak yaşamlarını etkileyen bir kurum olarak belirtilmektedir (Koçak ve Çelik, 2009).

Evlilik, karar verdikten sonra çiftlerin birlikte maddi paylaşımlarını sağlamak, çocuk sahibi olmak, duygusal anlamda birbirlerine destek olmak ve cinsel paylaşımları için birbirlerine verdikleri sözdür. Evlilik, kurumsallaşmış, 8 devletin kontrolü altında olan, bir kadın ve bir erkeği birbirine bağlayan ve doğacak çocuklarına toplumda bir yer edinmesini sağlayan bir sistemdir (Çelik, 2006).

Bireyin yaşamını devam ettirirken, fizyolojik ve psikolojik doyuma ulaşmak, birbirlerine dış tehditlerden korunmak için destek olacak, topluma karşı rolünü benimsemek ve cinsel olgunluğunu sağlamak için evlenme durumudur (Gülsün ve ark.,2009).

İnsanın doğuştan getirdiği bireysel ve sosyal ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu amaçlardan en önemlisi yaşadığı toplum içerisinde var olmasıdır. Duygu, düşünce ve davranışlarını toplum ilişkisine bağlı şekilde oluşturabilmektedir. Bireylerin, birbirleri ile geliştirdiği ilişkide bir bütün olarak yaşamlarına devam etme toplumda benimsenen ve yaygın görülen bir durum (Bıyıköğlu, 2012).

2.1 Evlilik Doyumu Nedir?

İnsan hayatında duygular çok önemli bir yere sahip olmakla birlikte, ilişkilerde deneyimlemenin, duyguların ifade edilmesinin, duygu dışavurumu ve kontrol altına alınarak baş edilmesinin de önemi oldukça önemlidir. Diğer yandan duygu dışavurumunda duygu ve düşünceleri başka insanlara iletirken eleştirel bir dil kullanma, düşmanca tavır sergileme, kontrolcü olma, aşırı alaka gösterme, iyi iletişim kurabilme, beklentileri doğru ifade gibi olumlu veya olumsuz durumları kapsamaktadır (Kışlak ve Göztepe, 2012: 29).

Oprisan ve Cristea'a (2012) araştırmalarının sonuçlarına göre, evlilik doyumu, çiftlerin birlikteliklerinden, evliliklerinden ve paylaşımlarından tatmin olup

mutlu bir beraberlik sürdürmeleri ile ilgili olduğunu belirtmiştir (Zeytinoğlu, 2013).

Evlilik doyumu tanımı ve evlilik kalitesi mutluluğu ve uyumu tanımını içerisinde barındırır (Koçak, 2009).

Evlilik uyumu ile evlilik doyumu terimlerinin aralarındaki benzer ilişkiden dolayı birbirlerine karıştırılabilmekte ve eş anlamlı kullanılabilir. Bazı araştırmacılar bu iki kavramın birbiri ile benzer olduğunu ve doyumlu çiftlerin aslında uyumlu çiftler olduğunu belirtmektedirler (Fowers ve ark.,1994). Bazı araştırmacılar ise, bu iki terimin aralarındaki ilişkinin güçlü olmasına rağmen, bu kavramları birbirinden ayırmaktadırlar (Erbek ve ark.,2005; Yılmaz, 2001).

Araştırmalarda, evlilik doyumunu etkileyen kavram ve değişkenlere ilişkin pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu literatürler içerisinde eşler arasında birbirini desteklemek, birbirlerini memnun etmek, eş olmaya istekli olmak, birbirlerine saygı duymak, dine ve manevi değerlere bağlılık, eşlerin birbirine bağlılığı, cinsel hayatlarında birbirlerine karşı sadakat, arkadaşça birliktelik kurmak, affetmek ve affedilmeyi desteklemektir

(Çağ ve Yıldırım, 2013: 14).

Erberk ve ark. Göre evlilik doyumu ise; birbirleri ile iletişim içerisinde olan, evliliklerini ilgilendiren konularda ortak kararlara varabilen, çatışmaları birlikte çözebilen, bireylerin evlilik uyumu şeklinde tanımlanmaktadır. Uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak çiftlerin mutluluğu ve memnuniyeti getirmekte, evlilikte doyumu sağlamaktadır (Erberk ve ark, 2005: 40).

Solmuş'a göre, bir evlilikte bireyler arasındaki ilişkinin uyum ve doyum sağlanması için pek çok özelliğe göre şekillendiğini belirtmektedir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

Benlik saygısı, güveni ve yeterliliği: Bireylerin kendilerine ne kadar saygı duyduğu, bir ilişkiyi ne kadar sağlıklı sürdürebilme konusunda yeterlilik hissetmeleri ve kendilerine bu konuda ne kadar güvendikleri önemli unsurdur.

Tarafların kişilik özellikleri: Bireylerin farklı kişiliklerde olmasına rağmen ortaya çıkan çatışmayı çözebilme becerileri ve çözüme ulaştırabilmelerini kapsamaktadır.

Demografik özellikler: Farklı inanç, dini görüş, politika, meslek ve gelire sahip olunması bireyler arasında olumsuz etki oluşturmaktadır.

Psikolojik ya da fiziksel sağlık sorunları: Bireylerin kronik fiziksel veya psikolojik sorunlara sahip olması da ilişkiyi olumsuz etkileyebilmektedir.

İlişkinin Süresi ve statüsü: evlenmeden önce flört dönemi ilişkide bireylerin birbirlerini tanıması açısından önemli bir unsurdur.

Sınırlar ve sınırların korunması: Eşler arasında birbirlerinin sınırlarını bilmeleri ve bu sınırlara karşılıklı saygı duymaları çiftlerin mutluluğunu da artıracaktır.

Değerler ve tutumlarda uzlaşma

Eşe yönelik algılar ve yüklemeler: bireyler arasında geçen diyaloglarda ve davranışlarda nedensel ilişki arayarak neden bu şekilde yaptığı veya söylediğini düşünmek ilişkinin uyumu, işlevi ve doyumunu açısından da önem oluşturacaktır.

Ebeveynler arası ilişkiler: ilişki ve davranışlar bazen ebeveynlerden deneyimlenerek elde edilen bilgiler olması olabilir (Solmuş, 2011).

2.2 Evlilik Doyumu Etkileyen Etkenler

Madanes'e göre evlilikte ve ailede gerçekleşen çatışmaların sevgi ve saldırganlık arasındaki ikilemlerden meydana gelmekte olup, evlilik ve ailede meydana gelen bu ikilemler dört gruba ayrılmaktadır. Birinci ikilem, çiftler arasındaki birbirlerine karşı otorite kurma isteği ve birbirlerini kontrol etme istekleri, ikinci ikilem, çiftlerin sevgi veya nefret gibi duygularını birbirlerine doğru bir iletişim dili ile ifade etmemeleridir. Üçüncü ikilem, aile içerisinde ki sevgi duygusu ve koruma içgüdüleri olumlu şekilde üyeleri etkilerken bu ihtiyaçların göz ardı edilmesi duygusal doyumsuzluğa ve aile içi çatışmalara sebep olmaktadır. Üçüncü ikilem, evli çiftler arasında yaşanan bu çatışmaların çözümlenmesi için eşler olumsuz gerçekleşen olaylardaki pişmanlık duydukları davranışlarını iyi bir şekilde ifade etmelidirler. Bu dört ikilem için Madanes bir takım stratejilerin evlilikte önemli olduğunu göstermektedir (Gladding, 2002, Akt. Çelik, 2006: 35).

Sosyodemografik etkenlerinde evlilikteki doyumunu etkilediğini belirtmektedir. Bu etkenler, evlilikte çiftlerin yaşı, evlilik süresi, çocuk sayısı, çiftlerin cinsel

hayatları, evlilik doyum oranının ilk evlilikle ikinci evlilik arasındaki değişkenliği, aileler arasındaki ziyaretlerin evlilik üzerinde olumlu etkisi olduğunu belirtmektedir Fışiloğlu (2001), evliliklerin akrabalar arasında gerçekleşmesi de evlilik uyumunu düşürdüğü saptanmıştır. Yine literatürde, düşük ekonomik koşullardaki çiftlerin daha fazla psikolojik sıkıntıları olduğu bulunmuş ve bu bağlamda evlilik uyumunun da olumsuz yönde etkilendiği rapor edilmiştir (Kışlak ve Göztepe, 2012: 28).

Evliliğin ilk yıllarında eşlerin yerine getirmesi gereken vazifeler evlilikten alınan doyum etkilemekte olup, bunları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (Gerson, 1995, Akt. Çelik, 2006: 38):

- Birbirlerine karşı sevgi ve şefkat duygularını tam olarak verebilmek,
- Eşler arasındaki iletişim sistemini umulan bir biçimde geliştirmek,
- Toplumsal sorumlulukları, yasalarla ilgili görevleri,
- Komşuluk ilişkilerini geliştirebilmek,
- Ev içi rahatlığı oluşturmak ve kurmak,
- Ekonomik ihtiyaçların karşılanması için güven veren ve sürekli olan bir işe sahip olmak,
- İlişki içerisinde eşlerin rollerini, karşılıklı olarak bireysel özgürlüğe izin verecek bir biçimde ve otorite alanını belirleyen bir biçimde geliştirmek,
- Evlilik ile ilgili sorumlulukları paylaşmak için bir prosedür geliştirmek,
- Ev dışındaki işlerle ilgili rutin ilişkiler ve geçirilen minimum zaman ile ilgili bir program geliştirmek,
- Birlikte karar verme becerisini geliştirmek,
- Eşlerin kendi aralarında kabul edebilecekleri aile amaçları oluşturmak ve
- Yaşam felsefesi geliştirmek, bir çift olarak birbirlerine moral vermek,
- Çocukların ortak geleceği için ilişkiler geliştirmek (Gerson, 1995, Akt. Çelik, 2006: 38).

2.2.1 Sosyo ekonomik Durum

Birey, doğduğu büyüdüğü, içinde bulunduğu ve yaşamının devamını sağladığı toplumun sosyal ve ekonomik ürünü ve eseridir. Büyük bir topluluktan oluşan parça gruplar ise, her grubun doğruları değişmekte ve farklılık göstermektedir (Bilen,2009).

Toplum ve çevre ile olan ilişki, bireyin cinsel yaşamını oldukça etkilemektedir (Kingsberg & Janata, 2007). Durum bu şekilde olmasına rağmen kültür ve çevrenin cinsel yaşamı etkilemesindeki yeri araştırmalarda kısıtlı bir şekilde yer almaktadır. Bunun yanında cinsel işlev bozukluklarına kültür ve çevrenin etkisi de, çalışmaların %26 ve etnik yapıya ise %7 oranında yer verilmiştir (Brotto, Chik, Ryder, Gorzalka & Seal, 2005).

Sosyodemografik ve sosyo kültürel özellikler ile toplumun aile ve dini görüşleri, yaşam ve kültürel görüş çatışmaları, kişisel, cinsel eğitim yetersizliği ya da bilgi eksikliği, tabu ve tutucu yaklaşım gibi değerlere sahip olan toplumlarda kadınların cinsel yaşamını daha fazla etkilemektedir (Kütmeç, 2009).

Bu sebeplerden dolayı birbiri ile kültür nitelikleri ayrı olan çiftlerde bir süre sonra aynı olamayan düşüncelerden ya da yaşantıdan dolayı evlilikte çatışmalar meydana gelebilmekte ve başarı düşebilmektedir. Evlilik uyumunda sadece bireylerin birbirleri ile uyumu değil ailelerinde birbirleri ile uyumu oldukça önemli bir yere sahip olmaktadır. Aile uyumsuzluğunun sonucunda çiftler kendilerini baskı altında hissedebilir ve birbirlerini kabullenmeleri konusunda zorluklar yaşamaktadırlar (Ceylan,2014).

Doğan (1998) araştırmalarında vardığı sonucu gelir durumu yüksek olan kadınların evliliklerinin pozitif yönde ilerlediğini belirtirken, çalışan kadınlar ise evliliklerinin negatif yönde olduğunu belirttiği sonucuna varmıştır. Tor (1993) araştırmalarında evli kadınların %18,6'lık kısmı eşlerinden korktuklarını, %30,1'lik kısmı huzursuz olduklarını, %69,3'lük kısmının ise eşlerinden fiziksel şiddet gördükleri sonucuna varmıştır. İçli (2001) ise yaptığı araştırmalarının sonucunda ekonomik düzeyi iyi olan evlilikte kadınların şiddet görme oranının azaldığı sonucuna varmıştır.

Paricave ve Ruth (1993) yaptıkları araştırmalarında kadınların %46,7'sinin evliliklerinin sıkıcı olduğunu ve kötü olduğunu, %30,8'inin de eşlerine karşı herhangi bir sevgi beslemedikleri, %40,6'sının evliliklerinde sözel şiddete maruz kaldıklarının, %43,2'sinin ise fiziksel şiddete maruz kaldıkları sonuçlarına ulaşmışlardır (Akt: Abalı 2006).

Evlilik uyumunun yükselmesini kadınların sosyoekonomik düzeyinin yükselmesi ile birlikte; evlilikte ki çatışmayı da azalttığı belirtilmiştir. Bunun sonucunda evlilikte eve giren gelirin yüksek olması çatışmaların azalmasına, iletişim becerilerinin daha etkin olmasına sebep olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte eş seçiminde, erkek için fiziksel çekicilik daha öneme sahipken, kadın için ise erkeğin statüsü, geliri daha ön planda olmaktadır (Akt.: Çetinkaya, Gülbetekin ve Dural, 2004).

Evlilikte çiftlerin farklı sosyoekonomik ve kültürden gelmesi çiftler arasındaki uyumu zorlaştırmaktadır. Bu farklılıklara sahip olmak, kişilerin olayları farklı algılamasına ve yorumlamasına sebep olmaktadır.(İlgar,2004, 229).

2.2.2 Evlilik Yaşı:

Kadınlarda 20 yaşın altında evlendiğinde boşanma oranı yüksekken, daha geç yaşta evlenen kadınlarda daha az boşanma yaşanmaktadır. 30 yaşın üstündeki bir kadının ise boşanma durumu ise çok çok düşük bir oranda olduğu saptanmıştır(Bumpass ve Sweet, 1972, 755).

Araştırma sonuçlarına göre yaş ilerledikçe boşanma oranı da azalmaktadır (Kunz ve England, 1988, 122).

Kadınlarda 20 yaşın altında olanlar; Aile Gelişim Teorisine göre eş seçimi bozulduğundan, dengeli bir evlilik için ekonomik, duygusal olarak hazır değillerdir. Bu durumlardan dolayı herhangi bir stres durumunda üstesinden gelememe nedeni ile daha kolay boşanmaya kararı alınabilir. Diğer bir unsur ise; genç evliliklerde, evlilik öncesi cinsel ilişki, hamile olduğu için evlenme kararı alma, okulu bırakma ve tüm bu sorumluluklar ile baş etmede sıkıntı yaşama boşanma oranını artırmaktadır (Arıkan, 1992, 31).

2.2.3 Evlilik Süresi

Evlilik doyumunu etkileyen bir faktörlerden biriside evlilik süresidir. Araştırmalar sonucunda, evliliğin ilk zamanlarında evlilik uyumunun düşük olduğu ancak yıllar geçtikçe, çocuklar evden ayrıldıkça evlilik uyumunun da artması sonucuna ulaşılmaktadır (Anderson, Russel ve Schumm, 1983:129).

Evlilik süresi ve evlilik uyumunun arasındaki ilişkiyi Fıfıloğlu (1992) yüksek lisans öğrencileri ile yaptığı araştırmanın sonucunda aralarında herhangi bir ilişki olmadığını belirtmiştir.

Spainer, Lewis ve Cole (1975) yaptıkları araştırmalarında ise evlilik uyumunun evliliğin ilk yıllarında düşük olduğunu, evlilik süresi geçtikçe ise bu uyumun artış gösterdiğini belirtmişlerdir. Cinsiyetler ayrılarak yapılan araştırmada ise evlilik süresinin uzunluğunda kadınlarda evlilik uyumu düşerken erkeklerde ise tam tersi yükseldiği belirlenmiştir

(Houseknecht ve Macke, 1981:656).

Turan (1997) yaptığı araştırmaya göre ise evlilikte süre kadın için bir anlam taşımazken, erkek için ise tam tersi daha anlamlı hale geldiğini belirtmiştir.

2.2.4 Çocuk Sayısı

Araştırmalar sonucunda çocuk sayısının evlilik uyumu üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların yaşının küçük olması evlilikte çabayı artırmakla birlikte bir yandan da evliliğin kalitesini düşürmek gibi ikileme sahiptir. Diğer yandan evliliğin kalitesinin pozitif veya negatif etkenlerinde hamileliğin planlı olmaması, depresyon belirtileri ve çocuğun cinsiyeti de etkili olmaktadır (Huston et al., 1991).

Houseknecht (1991), ise araştırmalarının sonucunda çiftlerin evliliğinde yaşadıkları problemlerin çocuklarını etkilediği, davranış problemlerine sebep olduğu, başarının düşmesi, sosyal ilişkilerdeki becerinin gelişmemesi, sağlık problemlerinin yaşanması gibi etkenlere yol açtığını belirtmiştir. Bu durumda çiftin arasındaki uyumun çocuğun uyumu etkilediği sonucuna ulaşılabilir.

2.2.5 Cinsellik

Kinsey tarafından yapılan en önemli çalışmasında, evli kadınların %99'u genç yaşta eşleri ile daha sık cinsel ilişkiye girerken ileriki yaşlarda %20 oranında cinsel ilişkiye girme oranında düşüş olduğunu belirtmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonucunda evlenme yaşı ile orgazma ulaşma açısından yakın bir ilişki olduğu belirtilmektedir. Çalışmaların sonucunda, kadınların orgazma ulaşmaları ile evlenme yaşları arasındaki ilişkinin önemini belirtmektedir.

20 yaşından önce evlenen kadınlar cinsel ilişkide en az orgazm ya da hiç orgazm yaşamamış yaş grubuna girmektedir. 20 yaşından önce evlenen orgazm olmayan kadınların oranı %34 iken, 21-30 yaş arası evlenen kadınlarda orgazm olmama oranı ise %17 'ye düşmektedir. (Akt: Abalı 2006).

Huston ve ark. (1991) yaptıkları araştırmalarında çiftlerin evlilikteki uyumlarının, cinsel ilişkilerindeki memnuniyeti ile arasında ilişkinin yüksek olduğunu ve büyük oranda etkilediğini belirtmiştir. Evliliklerinden memnun olmayan ve uyum sorunu yaşayan kadınların beraberinde getirdikleri cinsel sorunlarda orgazm olma oranı %30,1 olduğu, cinselliklerinde ağrı yaşama oranı %30,1 olduğu, vajinal kuruluşun yaşanma oranı ise %68,1 olarak saptanmıştır.

Evlilik uyumu, çiftler arasındaki ilişkinin sürdürülmesinde çok önemli bir yere sahipken, biyolojik olarak sağlığı da pozitif yönde etkilemektedir. Evlilikte yaşanan problemlerin hayatlarının diğer alanlarında da problemlere neden olduğu görülmektedir. Yapılan birçok araştırmada, boşanmaların çoğunlukla evliliğin ilk yıllarında ve çocuk olmayan çiftlerde olduğu belirtilmektedir (Houseknecht&Macke, 1981; Kitamura et all 1998; Spainer et all, 1995).

3 CİNSEL YAŞAM VE BOZUKLUKLAR

3.1 Cinsel İşlev Bozuklukları

Bireyin (kadın ya da erkeğin) cinsel sağlığının bozulması fiziksel, fizyolojik ve sosyal açıdan da sağlığının bozulmasına etki etmekte ve zincirleme birbirini etkilemektedir (Bozdemir ve Özcan, 2011). Bireyin cinsel hayatı psikik ve bedensel faktörleri kapsayarak fizyolojik açıdan bir bütünlük oluşturmaktadır (Şahin, Batıgün ve Pazvatoğlu, 2012). Cinsel işlev bozuklukları, bireyin orgazm yaşamasını veya cinsel birleşmeyi engelleyici, bireyin tatmin olmasını engelleyen cinsel birleşme gibi düşünce, duygu, davranış ya da fizyolojik problemler olarak tanımlanabilmektedir (Kütmeç, 2009).

Birey, cinsel hayatında doyum yaşadığında fizyolojik ve psikolojik açıdan daha sağlıklı olmaktadır (Poroy, 2010).

Cinsel işlev bozuklukları farklı etkenlerle ortaya çıkabilmektedir. Bu durumun en önemli sebepleri arasında bireyin fizyolojik yapısı, konuda bilgi ve eğitim yetersizliği, ruhsal durumu, toplum ve kişilik çatışmaları yaşaması, kendisini tanımaması ve cinsel isteklerini ifade edememesi, kendine güvenmemekten kaynaklanan anksiyete gibi sebepler gösterilebilmektedir (Poroy, 2010).

Klinik doktorlar, evlilikte genel sorun olmasından ziyade çiftlerin ilişkilerinde yaşanan içsel çatışma ya da sıkıntıların dışa vurumu olarak yansıttıklarını öne sürmektedirler. Çiftlerin cinsel terapi çalışmalarında da bu düşünce ortaya çıkmakta ve çiftlerin kendi aralarındaki sıkıntı ile birleşmektedir (Erbek ve ark., 2005). Cinsel işlev bozukluğu, kadın ve erkekte bir çok yönüyle etkileyen ciddi bir sağlık sorunu olmaktadır (Kütmeç, 2009).

Yetişkin bireylerin büyümüş olduğu toplum, aile ve yakın çevresi, gelenek ve görenekleri, kültürü, ahlaki tutumları ve dini inançları ve cinselliğe karşı tutumları bu durumu etkileyen belirleyici faktörlerdir. Bu durumda bireyi sadece yaşadığı kültür etkisi de cinsel durumunu etkilemekte ve sağlığının bozulmasına yol açabilmektedir (İncesu, 2005; Vural ve Temel, 2010).

Cinsel işlev bozukluğunun yaşanması sadece fizyolojik rahatsızlıkları değil, psikolojik sağlığı, aile sağlığını, ve sosyal açıdan da sağlığı problemlerine de yol açmaktadır (İncesu, 2006).

Zilbergeld(1992) bireylerin yaşadığı kültür dışında bir önemli husus olan yaşadığı toplumdaki cinsellik hakkındaki yanlış ve eksik bilgilerden söz etmektedir. Durumun bu şekilde yanlış ve eksik aktarılmasının da bireyde cinsel işlev bozukluklarına yol açtığını söylemektedir (Vural ve Temel,2010).

Yapılan araştırmalara göre cinsel işlev bozukluğunun kadın ve erkeklere göre görülme sıklığının hangi aralıkta olduğu tespit edilmiştir. Kadınların %30 ile %60'ı, erkeklerin ise %40'ı en az bir kez cinsel işlev bozukluğuna rastlanmakta ve kadınlarda sık rastlanan cinsel işlev bozuklukları ‘‘cinsel uyarılma ve cinsel istek bozukluğu’’ olmakla, erkeklerde ise sık rastlanan cinsel işlev bozukluğunun ‘‘erken boşalma’’ olduğu saptanmıştır (İncesu, 2007).

Sağduyu ve arkadaşlarının (1997) araştırmalarına göre kadın ve erkekte cinselliği olumlu olarak değerlendirme oranı erkeklerde %92.8'i kadınlarda da %54'ü oranını göstermektedir. Bireyin ileriki yaşlarında cinsellikle ilgili olumsuz düşünceleri ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmalara göre, cinsel işlev bozukluğu yaşayan kadınların 525'i erkeklerin % 5'inde cinsellikte isteksizlikten bahsettikleri saptanmıştır (Alkan, 2008).

CETAD 'ın çalışmasında, Türk toplumunda cinsel problemlerinin yaşanmasındaki en büyük etkenin %62 oranda cinsel eğitimsizlik ve bilgisizlik olduğu belirtilmiştir (İncesu, 2007).

Cinsel işlev bozuklukları tek bir sebebe bağlı olarak ortaya çıkmamaktadır. Ortaya çıkış sebebinin altında doğal etkiler veya psikolojik etkiler yer almakta ve birçok sebebin birleşmesiyle ile ortaya çıkabilmektedir. Sorunların tetiklenmesini sağlayacak etkilerin oluşmasıyla birey istediği gibi bir cinsel ilişki yaşayamamakta ve bu durumda cinsel işlev bozukluğuna yol açabilmektedir. Davison ve Neale'e (1998) göre bireyde yaşanan cinsel işlev bozukluğu , kişinin cinsel hayatında ve döngüsünde ketlenmeye yol açmaktadır (Turan, 2008).

Son kırk yıl içinde araştırılan cinsel işlev bozukluk nedenleri arasında tam bir tanım bulunamasa da çiftlerin bazen aralarında geçen olumsuz iletişim, yapılan

bir yorum ya da bu durumu tetikleyebilmekte ve kadında veya erkekte cinsel işlev bozukluklarına sebep olabilmektedir. Bu durumun oluşumunda çiftler farkında olmayabilirler (Poroy, 2010).

Cinsel işlev bozukluğunun altında yatan ve kişide rahatsızlığa yol açan başlıca sebepler şu şekilde sıralanabilir;

1. Çiftler arasında cinsel iletişim sorunları (istek ve arzuları ifade edememe gibi)
2. Çiftler arasında oluşan uyumsuzluk
3. Kadın yada erkekte yaşanan cinsel sorun
4. Cinsel ilişkideki performans anksiyetesi
5. Evlenme
6. Aşırı stres ve yorgunluk
7. Madde kullanımı gibi sebepler gösterilebilir.

Araştırmalarda çiftlerin %50'sinde cinsel yaşamlarına ilişkin şikayetler ve cinsel işlev bozukluğuna rastlanmaktadır (Weeks ve Hof, 1987).

DSM-V'e göre cinsel işlev bozuklukların sınıflandırılması şu şekildedir;

302.74. Geç boşalma

302.72. Sertleşme bozukluğu

302.72. Kadında orgazm bozukluğu

302.72. Kadında Cinsel İlgi/Uyarılma Bozukluğu

302.76. Cinsel Organlarda-Pelviste Ağrı/İçe Girme Bozukluğu

302.71. Erkekte Düşük Cinsel İstek Bozukluğu

302.75. Erken Boşalma Maddenin/İlacın Yol Açtığı Cinsel İstek Bozukluğu

302.79. Tanımlanmış Diğer Bir CİB

302.70. Tanımlanmamış CİB Aslında cinsel sorunlar ya da bozukluklar, aile ile ilgili sorunlardır.

Cinsel istek azlığı, vajinismus ve ağrılı cinsel birleşme sorunları, uyarılma ve orgazm bozukluğu, cinsel tiksinti bozukluğu kadınlarda görülebilen cinsel

bozukluklar olmakla, erkeklerde ise; erken boşalma ve diğer boşalma bozuklukları, erektil disfonksiyon, cinsel tiksinti bozukluğu, cinsel istek azlığı, ağrılı cinsel birleşme oluşabilmektedir (İncesu, 2004).

3.1.1 Kadınlarda Cinsel İşlev Bozuklukları

Kadınlarda karşılaşılan Cinsel işlev bozuklukları olarak bilinen tanımlar şu şekilde belirtilmektedir;

3.1.1.1 Vajinismus

Sadece kadınlara özgü bir bozukluk olan vajinismus, vajina girişindeki kasları koruma görevini sağlayan penetrasyon girişiminde spazmodik tepki vermek görevindedir. Bu durumun gerçekleşmemesi vajinismusa yol açmakta ve cinsel birlikteliği imkansız kılmaktadır (Kaplan, 2010).

Vajinismus kasılması kadının kontrolü dışında oluşan kasların kasılmasıdır ve cinsel birleşmeden kaçınma, cinsel birleşme korkusu, vücudun çoğu yerinde gerçekleşen kasılma cinsel birleşmenin reddinin sinyalini vermektedir. Olasılıkla gerçekleşen cinsel birleşmede ise kadında ağrı ve gerginliğe neden olmaktadır. Daha çok cinsel birleşme sırasında yaşanan bir sıkıntı olan vajinismusa, jinekolojik kontrollerde, kürtaj ya da zorlu doğumlar sırasında da ortaya çıkabilmektedir (İncesu, 2004).

Vajinismus sorunu yaşayan kadınlarda genellikle psikolojik olarak yetersizlik ve erkeğe karşı suçluluk geliştirmesine yol açabilir. Kadın böyle hissederken erkek ise, yetersiz geldiği hissiyatı ile eşine karşı kızgınlık, hayal kırıklığı ya da istenmeme gibi duygusal ve bilişsel süreçler geliştirebilir. Bu durumların yanında vajinismus sorunundan dolayı çiftler arasında gerçekleşen fiziksel şiddete, tecavüz girişimine, boşanma ya da adli olaylara kadar varabilir hatta erkek eşinin bekaret durumundan dolayı şüphe içine düşmesine sebep olabilmektedir (İncesu, 2004).

3.1.1.2 Cinsel İstek Azlığı

Cinsel istek azlığı her iki cinste de karşılaşılmamasına karşın kadında daha sık görülmektedir. Kadınlar arasında ülkemizde en çok rastlanan cinsel işlev bozukluğudur. Bu durumun sebebi ise, toplumumuzda cinselliğin erkeklere has oluşunu, cinselliği erkeklerin yaşamalarına hakkı oluşu ve onların sadece doyuma

ve hazzı ulaşması için görülen hak olduğuna inanılmasıdır. Toplumun bu inancı kadına cinselliğın erkeğı doyuma ve hazzı ulaştırmak için görevi olduğuy inancı yaygın olmaktadır (İncesu, 2004).

Cinsel istek azlığı yaşayan kadın, tıpkı ereksiyon olamayan erkek gibi cinsel uyarıya tepki vermez ve ıslanma, genital vazokonjesyon uyarımı göstermez (Kaplan, 2010). Cinsel istek bozuklu konusu ele alınırken kadının sadece cinsel ilişki yaşantısı değıil farklı nedenleri varsa onlarda ele alınmalıdır. Kadında yaşanılan başlıca sebepler, istemediğı bir evlilik gerçekleştirmesi, mutsuz olması, eşinden fiziksel, duygusal ve psikolojik şiddet görmesi, kadının aldatılması ve eşi ile iyi bir iletişim oluşturamadığını ve paylaşımı sadece cinsellik olan kadında nadiren de olsa görülebilen bir durumdur (Alkan, 2008).

Yapılan araştırmalar sonucunda ölkemizde vajinismus bozukluğundan sonra yerini alan cinsel istek bozukluğı görölmektedir (Boyacıoğlu, 1999). 2002 yılında yaptıkları araştırmada Metz ve Epstein'in cinsel istek azlığı yaşayan kadınların cinsel istek azlığı yaşamayan kadınlarla psikolojik özellikleri bakımından karşılaştırılmıştır. CİB bozukluğı yaşayan kadınların duygu ve düşüncelerini ifade de ve cinsel davranış tutumlarında olumsuz , kendini daha az çekici, eşi ile ilişkiden uzak ve daha az romantik olarak nitelendirmektedir (Çeri ve ark., 2009).

3.1.1.3 Kadında Cinsel Uyarılma Bozukluğı

Kadınlarda cinsel uyarılma bozukluğı, kadının vajinasında oluşan cinsel birleşmenin kolaylığı için sürekli ve yenileyici şekilde oluşan ıslanmanın yetersiz olma durumudur. Bu durum kadında sıkıntıya veya çiftler arasındaki ilişkilerde probleme neden olmaktadır (Turan, 2013).

Kadına cinsel uyarılma bozukluğı teşhisi konulabilmesi için cinsel birliktelik sırasında vajinadan gelen sıvının her zaman cinsel birleşme sırasında yetersiz olması gerekmektedir. Kadının yaşı, cinsel yaşantı tecrübesi, cinsel uyarıların sonucunda orgazm olma beklentisinin de az olması durumuna bağlanmaktadır (Alkan, 2008).

Kadınlarda cinsel uyarılma bozukluğunun temelinde yatan psikolojik sebepler arasında toplumun ahlaki değer yargıları, eşi ile olan duygusal yetersizliğı, ön sevişmenin ve uyarılmanın kısa olması, cinsel travmalar, suçluluk duygusu,

erkeğin erken boşlaması ya da ereksiyon güçlüğü çekmesi bakımından oluşabilmektedir (İncesu, 2004).

3.1.1.4 İnhibe Kadın Orgazm Bozukluğu

Kadınlarda oluşan orgazm bozukluğu, cinsel birleşmede orgazmın olmaması ya da orgazmın gecikmesi olarak nitelendirilmektedir. Bu sorun genellikle çiftlerin orgazm ile ilgili beklentileri, bilgileri, erkeğin cinsel birleşmedeki tutumu ile oluşabilmektedir (Boyacıoğlu, 1999).

Kadın bu durumda cinsel açıdan istekli olmasına rağmen orgazm refleksini bırakma konusunda problem yaşamaktadır (Kaplan, 2010). Kadında böyle bir durum söz konusu değilken sonradan böyle bir problem ile karşılaşabilmektedir. Bu durumun sebebi ise, evlilikte mutsuzluk, iletişimsizlik, uyumsuzluk, madde kullanımı ve cinsel travma olabilmektedir (İncesu, 2004).

3.1.1.5 Disparoni (Cinsel Ağrı Bozukluğu)

Kadında cinsel ağrı bozukluğu, cinsel birleşim yaşamadan önce, yaşanılan sırada yada sonrasında genital bölgede meydana gelen sürekli yada yenilenen ağrı olarak tanımlanabilmektedir. Ağrı bozukluğu tanısı konulabilmesi için, gerçekleşen ağrının vajinismustan yada vajinal ıslanma yetersizliğinden kaynaklanması gerekmektedir (Çavaş, 2008).

Kadınlarda ağrının cinsel birleşme süresi boyunca gerçekleşip daha sonra azalıp kayboluyorsa bu durum cinsel uyarılma eksiliğinden kaynaklandığı belirtilmektedir (Boyacıoğlu, 1999).

Disparoni Çeşitleri;

1-Primer- Birincil Disparoni: İlk cinsel birleşmeden itibaren ağrı vardır.

2-Secondar-İkincil Disparoni: Ağrıların sonradan ortaya çıkmasıdır.

3-Yüzeysel Disparoni: Vajinanın tam olarak ıslanmadan ilişkiye girilmesi ve vajinada meydana gelen tahriş ile birlikte vajinanın girişinde olan ağrılardır. Daha çok kızlık zarının yapısının sert olması ya da menopoz döneminde dokularının esnekliğini yitirmesi de sebep olmaktadır.

4-Derin Disparoni: Vajinaya penisin girmesi ile derinlerde karnın alt bölgesinde oluşan yaygın olarak hissedilen ağrılardır.

Tıbbi tanının konmasında önemli kriterler,; penisin derin girişi ile mi oluştuğunu ayırt etmek, acının yeri, süresi ve ilişkiden sonra acının ne kadar sürdüğüdür.

Disparoni çok basit anatomik problemlerden karmaşık psikososyal nedenlere kadar değişebilir. Ortaya çıkış sebebi, üreme kaynaklı olabileceği kadar sindirim sistemi rahatsızlıkları, böbrek ve idrar yolu rahatsızlıkları, kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları, ruhsal hastalıklar gibi üreme organları dışındaki bölgelerde de oluşabilmektedir. (CİSED, Cinsel Sağlık Enstitüsü Derneği)

3.1.2 Erkeklerde Cinsel İşlev Bozuklukları

Erkeklerde karşılaşılan cinsel işlev bozuklukları olarak bilinen tanımlar şu şekilde belirtilmektedir;

3.1.2.1 Eretil (Sertleşme) Bozukluk

Sertleşme disfonksiyonu, cinsel birlikteliğin devamı için sertleşme sürecinin sürekli yada yenileyici şekilde sürdürülememesi olarak tanımlanmaktadır (Turan, 2013).Sertleşme(erektile) bozukluk erkeklerde en fazla karşılaşılan ve oldukça yaygın olan cinsel işlev bozukluğu olarak belirtilebilir (İncesu, 1999; Turan, 2013).

Hormonal yapıya, yeterli vasküler kaynağa, sağlıklı bir penis anatomisine sahip olan erkekte gerçekleşen ereksiyon, sinir sistemine bağlı vasküler refleksel bir olaydır. Bu durumda bahsedilen fizyolojik özelliklerin herhangi birisinde oluşan bir sıkıntı, cinsel açıdan iktidarın kaybedilmesine sebep olabilmektedir. Kadında fizyolojik olarak genital sistem sağlıklı olsa dahi, erkeğin erektile kontrolünü sağlayan vasküler refleksler duygusal ve bilinçdışı çatışmalarından etkilenmektedir. Eğer erkek cinsel birleşme sırasında kendini çatışmalardan uzak tutabilir ve duygusal olarak rahat hissederse vasküler refleksleri aksaması oranını düşmektedir (Kaplan, 2010).

3.1.2.2 İnhibe Erkek Orgazm Bozukluğu

Erkeklerde oluşan orgazm bozukluğu, cinsel birleşmede orgazm olmaması ya da orgazmın gecikmesi olarak nitelendirilmektedir (Turan, 2013). Bu sorun erkekte , oldukça geciken boşalma, rahatsızlık bırakacak derece de az boşalma veya boşalmanın hiç olmaması şeklinde görülebilir. Bu bozuklukta erkekte,

boşalmanın hiç olmaması, kısmen oluşması ya da oldukça uzun süren bir uyarılma sonunda oluşan boşalma biçiminde görülmektedir. Bu durumda kullanılan ilaç varsa etkileyebilmekte ve boşalmayı geciktirebilmekte olduğu gibi erkeğin hiç boşalmaması da patolojik bir durum olduğunu gösterebilmektedir (Sungur, 1999).

Erkeklerde meydana gelen orgazm bozukluğu, geç ve güç boşalma ya da gecikmiş ejakülasyon ve ketlenmiş boşalma olarak tanımlanabilmektedir. Erkeğin cinsel birleşme sırasında yaşı göz önünde bulundurulursa yaşına göre gereken yoğunlukta, sürede yeterlilik bakımından orgazmın gecikmesi ve yinelenmemesi durumunda orgazm bozukluğu oluşabilmektedir (Alkan, 2008).

Orgazm bozuklukları erkeklerde 3 şekilde ortaya çıkabilmektedir; Bunlar, doyumsuzluk (istenilenden az boşalma- rahatlanamaması), zevk almadan boşalma (anhedonik veya fizyolojik orgazm) ve geç boşalmadır (İncesu, 2007). Erkeklerde ketlenmiş orgazm ve ejakülasyonun ayırt edilmesi konusunda araştırmacılar vurgu yapmaktadır. Bazı araştırmacılar orgazm ile ejakülasyonun ayırt edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ejakülasyonda seminal bulundurduğu sıvıya doğrudan getirmekle görevli olduğundan bu konu organik sebeplere bağlanmaktadır (Alkan, 2008).

3.1.2.3 Erken Boşalma

Erkeklerde erken boşalma bozukluğu, kişinin çok az uyarılmasına karşın denetim dışı ve istemeden boşalmasıdır. Yapılan araştırmalarda erken boşalma bozukluğu oranı erkeklerde, %20-30 arası değişiklik göstermektedir. Erkeklerde en çok rastlanılan problem olmakla birlikte birçok toplumda karşılaşılmaktadır (İncesu, 2004).

Cinsel birliktelik sırasında erkek çabuk orgazm olmasından dolayı sevişme sırasında kadını genellikle hayal kırıklığına uğratabilmektedir. Erkeğin erken boşalmasındaki en büyük etken boşalma refleksini dilediği gibi kontrol edememesinden kaynaklanmaktadır. Bazı refleksler kontrol edilebilirken bazıları edilemeyebilir. Bu durumda kadınlarda vazokonjesyon, erkeklerde ereksiyon kontrol altına alınamayan refleksken, orgazm olma ve boşalma kontrol altına alınabilen süreçlerdir. Bu durumda erkek boşalmasını kontrol edebilirken, erken boşalma problemi yaşayan erkekler boşalma durumunu

kontrol edemez ve refleksel, istemsiz bir şekilde boşalma gerçekleşmektedir (Kaplan, 2010).

3.1.2.4 Disparoni (Cinsel Ağrı Bozukluğu)

Erkelerde disparoni tıpkı kadınlarda olduğu gibi cinsel birleşmenin ağrılı geçmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda cinsel birleşme öncesinde veya sonrasında ağrı oluşmaktadır. Erkeklerde disparoni, prostat ve peyronie bozukluklarına bağlı olarak oluşabilmektedir (Sungur,1999).

4 EVLİLİK DOYUMU VE CİNSELLİK

Cinsel birliktelik, tüm beden katıldığı başta merkezi sinir sisteminin, genital organlar ve beş duyu sistemi olmak üzere fizyolojik yapının ürettiği onlarca hormon salgılanması ve kimyasalların etkileşimi ile gerçekleşen bir süreçtir (Bozdemir ve Özcan, 2011:39).

Bütün bedenin dahil olduğu bu süreçte, ilaçların, hastalıkların, gebeliğin, menopozun, ergenliğin ve bedeni etkileyebilen bütün dönemsel etkenlerin cinselliği de etkilendiği söylenebilir. Bu yüzden sağlıklı ve mutlu bir cinsellik için bedeninde sağlıklı olması gerekmektedir. Sağlıklı olan beden cinsel yaşam için bir temel oluşturmaktadır. Kişinin, cinselliği ne zaman yaşayacağı, nasıl yaşayacağı, kiminle yaşayacağı, nerede ve nasıl gerçekleşeceğini belirleyici süreci ise insan psikolojisi yönetmektedir. Cinsel birliktelik merkezi sinir sistemi ile yönetilse de bunun yanında psikolojiyi oluşturan etmenlerde vardır. Bunlar; duygu ve bilişsel süreçleri, tutum ve kişilik özellikleri, geçmiş yaşantı ve travmaları, davranış modelleri gibi cinsel birleşme karar sürecini belirlemektedir (Bozdemir ve Özcan, 2011:39). Ayrıca mutluluğun yanında, beklentinin ve tatminlerin karşılıklı oluşması ortak bir evlilik kararına varılmasına neden olabilmektedir (Janetius, 1990).

Araştırmacıların çoğu ortak bir karara vardıkları durum, cinsel doyumun artması ile evlilik uyumunun artması arasındaki bağlantıdan bahsetmişlerdir (Kudiaki, 2002).

Cinsel yaşamı tatmin olarak ve mutlu bir şekilde yaşamak isteyen kişilerin şu konularda dikkatli olmaları gerekmektedir: Mutlu ve Doyumlu Cinsel Yaşamın Unsurları (WHO, 1975)

1. Kişi önce kendini tanımalı ve sevmelidir. Karşı tarafa bunu aktarabilir ve geri dönüşü sağlıklı bir şekilde almaktadır.

2.Çiftler arasında iletişimin iyi ve saygının olması gerekmektedir. Bu sayede birbirlerine istedikleri şeyi ifade edebilir. Tatmin edici ve güvenilir bir cinsel yaşam için açık olmak ve birbirine güven çok önemlidir.

3. Kişi bedenini tanımalı ve keşfetmelidir. Bu durumda bedeninde nereler haz noktalar olduğu bilir, partneri ile de bunu açık bir şekilde paylaşırsa cinsel tatmin ve doyuma ulaşabilmektedir.

4. Cinselliği yaşamadan önce istenilen veya istenmeyen (oral,anal) sevişme çiftler arasında konuşularak ortak bir karara varılabilir ve süreç o şekilde ilerleyebilir.

5. Kadın daha çok güven istediği için uygun ortam ve zaman seçilmesi oldukça önemlidir.

6. Kadının doğası gereği haz alabilmesi ve doyuma ulaşabilmesi için erkek ön sevişmeye oldukça yeterli zaman ayırmalıdır.

7. Eğer cinselliğe karşı oluşan mitler varsa çift bunları birlikte konuşarak halletmelidir.

Araştırmaların sonucuna bakıldığında, cinsellikle ilgili eksik ve yanlış söylentiler ve mitler kişilerin cinsellik ile ilgili farklı duygu, düşünce ve beklentilerine sebep olabilmektedir. Bunun yanında cinsel işlev bozukluklarına neden olmaktadır. Çiftlerin cinsel yaşamlarından aldıkları doyumun azalması ilişkilerindeki uyumunda azaldığını belirtmektedir. Cinsel doyum, kişilerin yaşadığı cinsel birliktelikten memnuniyet düzeylerini belirtir. Cinsel doyum, kişinin yaşadığı toplum, aile yapısı, yaşı, cinsellikle ilgili tutumu ve düşünceleri, cinsiyeti gibi faktörlerden etkilenebilmektedir (Varma ve ark., 2005).

4.1 Cinselliğin Evlilik Doyumu Etkisi

Bireylerin evliliklerini uyumlu bir şekilde yürütebilmeleri için temel şartın 'şimdi ve burada' ilkesine göre yaşamalarıdır. Birlikteliklerinde bireyler içinde buldukları anı yaşayamazsa birbirlerini destekleyemezlerse olumlu ve doyum aldıkları bir cinsel hayata da sahip olmazlar. Geçmiş ya da gelecek kaygısına düşen çiftler cinsel hayatlarını da olumsuz etkilemektedir. Bu durumda ise sağlıklı bir cinsel beraberlik yaşayamamaktadırlar. Mutlu ve uyumlu bir

birliktelik yaşıyan çiftler birlikte buldukları anı bir bütün olarak yaşamakta, uyumsuzluk içerisinde ve mutsuz bir evlilik yaşıyan çiftler ise birbirlerini sadece bir cinsel obje olarak görmekten öteye gidemez ve uyum problemleri başlamakta ve doyuma ulaşmamaktadırlar (Özkan, 2008).

Sağlıklı ve uyumlu bir evlilik sağlanması için çiftlerin cinsel yaşamlarında birbirleri ile etkileşimi iyi olması gerekmektedir (Poroy,2010). Bunun yanında sağlıklı cinsel ilişki için cinsel sağlığın önemli bir unsur olduğu gözden kaçırılmamalıdır (Vural ve Temel,2010).

Sağlıklı bir cinsel yaşam çiftler arasında önemli olduğu gibi, cinsel işlev bozukluklarının da çiftlerin etkileşimini büyük ölçüde olumsuz etkilediği gözden kaçırılmamalı, uyumu ve yakınlığı tüketmektedir (Vural ve Temel, 2010).

Cinselliğin yaşanması, birey olma, özgür ve bağımsız bir şekilde yaşama, özelini bir başka kişi ile paylaşma, bir bütün olabilme, kendisi ve karşı tarafın özel oluşunu algılama, varoluşun bir çok boyutunu keşfetmede bireye yardımcı olmaktadır (Alkan, 2008).

Cinsellik, bireyin kişiselliğini ve bireyliğini kişilerarası ilişkilerinde de önemini korumakta ve ilişkilerin ilerlemesinde önemli bir rolü oluşturmaktadır (Maner, 2001; akt. Alkan, 2008).Cinsellik kişinin hayatında ilişkilerinde ve en önemlisi evlilikten ayrı ve farklı bir yaşantı olarak düşünülmemektedir. Bu durumdan dolayı cinsel yaşamda ki herhangi bir sıkıntı evlilik uyumunu ve çiftler arasındaki uyumu etkilemektedir (İncesu, 2006).

Cinselliğin evlilikte sürecinde sıkıntılar yaşanması normaldir ancak bu sıkıntıları çiftler aralarındaki iyi iletişim, karşılıklı açık ve net şekilde duygu, düşüncelerini ifade etmeleri ile konuştuklarında aşabilmektedirler (Poroy, 2010).

Bu konuların yanında önemli bir unsurda toplumun inancına göre, eğitimsizliğinden kaynaklanan cinsel eğitim yetersizlikleri, ayıp, günah olarak nitelendirmesi de bireyin ilerde ki cinsel yaşantısında cinsel işlev bozukluklarına sebep olabilmektedir. Bu tarz olgudan en çok etkilenen grup ise kadınlar olmakta ve cinsel yaşantısını psikolojik olarak ketleyen kadın

engellenmektedir. Daha sonra ise evlilikte çiftler arasında problemler yaşanmaya başlamaktadır (Poroy, 2010).

4.1.1 Olumsuz Cinsel Hayatın Sonuçları

4.1.1.1 Boşanma

Toplumun gelişimi ve değişimi ile birlikte, evlilik konusunda bireylere baskının azalması ile evliliğini bitirip boşanan çiftlere ise hoşgörülü bir şekilde davranılması, birey olmalarına saygı, özgürlük anlayışları çiftlerin evliliklerini bitirmelerine ve boşanmalarını kolaylaştırmaktadır (Özgüven,2001; akt. Yavuzer,2004;SS.257).

Evlilikte eşler aralarında duygu ve düşüncelerini iletişimi iyi bir şekilde sağlamak amacıyla net ve doğru bir şekilde birbirlerine ifade etmelidirler. Eksik ve yanlış iletişim, evlilikte birçok uyumsuzluğun temel sebebi olmaktadır. Evlilikteki cinsel uyumsuzluk en önemli sorunlar arasında bulunmakta ve boşanmaların temel sebepleri arasına girmektedir (Duyan, Yolcuoğlu, Taner, 2014).

Uyar'ın 1997-1999 tarihleri arasında gerçekleştirdiği araştırmasının sonucunda Ankara ilinde ikamet eden kanunen boşanmış 52 kadın ve 33 erkek ile yaptığı çalışmaya göre; boşanan kadınlar eski eşleri ile olan sevgiden yoksun, doyumsuz ve yetersiz bir cinsel hayat yaşadıklarını boşanan erkeklere oranla daha sık yaşadıklarını belirtmişlerdir (1999, 51).

Abalı'nın gerçekleştiği çalışmasında ise, Sakarya adliyesine boşanmak için başvuran toplam 150 kadın ile yaptığı araştırma sonucunda, kadınların boşanma sebeplerinde %15,3 oranında cinsel ilişkiden dolayı olduğu görülmekte, %92,7 ise olumsuz cinselliği boşanma sebebi olarak gördüklerini ve iyi bir cinsel hayattan bahseden kadının olmadığını belirtmiştir. (2006, 8, 52).

4.1.1.2 Psikolojik Sorunlar

Boşanma sonucunda bireylerde ortaya çıkan başlıca sorunlar, tehdit, kayıp ve kaybı yaşamamak için mücadele edilmesi gereken bir durum olarak algılanması olabilir. Bireyler arasında farklılık gösteren algı farklı tepkilere de yol açabilir. Tehdit, anksiyete oluşuma yol açarken; kayıp, depresyona eğilime; mücadele

edilmesi gereken bir durum olarak nitelendirilmesi ise, yeni baş etme yöntemlerinin gelişimine sebep olabilmektedir.

Evliliğin sonlanması olan boşanmada her iki bireyde yaşanan duygusal etkiler; inkâr, öfke, şok, suçluluk, depresyon, rol yapma, kabullenme ve uyum şeklinde olabilmektedir (İbrahimoğlu, 2004, 39).

İnkâr: Ortaya çıkan sorunlardan biri olan inkar, boşanma sürecinin ilk basamağıdır. Bu durum ‘’duygusal boşanma’’ olarak ta nitelendirilebilir. Bu basamakta evlilik sıkıntılı olmasına rağmen devam ettirilmektedir. Evliliğin devam ettirilmesi ile çift evlilikteki sorunlara alışmış olmakla birlikte problemleri kabul eder ve ekonomik şartları ya da çocukları mantık çerçevesine koyarak boşanma durumunu gündem yapmamaktadırlar. Durumun bu şekilde olması itibariyle evli çiftlerde iş değişimi, doğum, herhangi strese neden olacak beklenmedik durumlar ya da değişiklikler dengelerin daha fazla bozulmasına ve kriz yaşanmasına sebep olabilmektedir.

Kayıp ve Depresyon: Evlilikte çiftler arasında problemlerin çıkması ile birlikte stres artış göstermekte ve evliliklerinde bir şeylerin yolunda gitmediği artık inkar edilemeyecek bir boyut kazanır. Çiftler artık aralarında problemi çözemeyeceklerini ve ilişkinin bitim noktasına geldiğini görmekteirler. Bu durumda eşlerden birinde; dalgınlık, iştah kesikliği ya da artışı, baş ağrısı, karamsarlık gibi semptomlar oluşarak depresif belirtiler geliştirebilir. Bu durumda çiftlerden herhangi birisi ayrılık konusunu açıp açık bir şekilde konuşulmazsa birbirine yabancılaşma ve iletişim sorunları artabilmektedir.

Öfke ve İkili Duygular: Çift arasında ayrılık artık açık bir dille ifade edip boşanma gerçeğini belirttikten sonra depresyon yerini öfke duygusuna bırakarak geçiş yaşanır. Bu durumda çift ilk defa çocukların durumunu, mal paylaşımı, hukuki durumları konuşmaya ve anlaşma yapmaya çalışarak avukata başvururlar. Belirli sebeplerle tartışma oldukça sık yaşanabilir ve öfke duygusu artabilir. Diğer bir yandan da evlilikleri konusunda bireyler evliliği kurtarmak için başka ne yapılabilir gibi sorgulamalara başlayabilir, psikiyatr ve psikologlara başvurabilir ama tüm çabalar sonuçsuz kalmakla artık evliliği kurtarmak için her şeyi yaptıkları düşüncesini benimseyerek duygusal olarak rahatlama yaşanıp evlilikleri hakkında tüm paylaşım ve uzun zamana rağmen

acı. Öfke ve hayal kırıklığı içerisinde boşanma kararını alabilirler (Wiseman, 1975, 205-211)

Evliliğin sona ermesi her iki birey açısından da yıkıcıdır. Boşanma sıklığının fazla yaşandığı yerlerde intihar eğilimi de artmaktadır(Travato,1986, 346-347).

Evlilikte boşanma oranı arttıkça, bireylerin intihara eğilim oranı da artmaktadır. Bu yüzden intiharın önlenmesi için uyumlu ve dengeli evlilik oldukça önemlidir (Stack,1989, 234, 235).

Boşanma karşılıklı her iki bireyi de ruhsal, fiziksel, ekonomik ve sosyal olarak olumsuz şekilde etkilemekle birlikte kadınlar bu süreci daha yoğun yaşamakta ve erkeklere oranla daha fazla yıpranmaktadırlar. (Arıkan, 1992, 33; Arıkan, 1996, 220; Fritsch, 1985, 92-93;

Özkan, 1989, 167; Schlesinger ve Schlesinger, 1994, 18; Yörükoğlu, 2000, 108).

Boşanmadan sonra kadınlar, evli kadınlara oranla çevrelerine karşı güvensiz, daha çok sorumluluk altında ve yaşam koşulları daha ağır olması sebebi ile psikolojik açıdan daha sıkıntılı bir süreç geçirmektedirler (Gerstel, Riessman ve Rosenfield, 1985, 96).

4.1.1.3 Şiddet

Atalay ve arkadaşlarının yapmış olduğu araştırmada, 27 il merkezi, 53 ilçe merkezi, 194 köy ve bucakta yapılan “Türk Aile Yapısı” çalışmalarında vardıkları sonuç; öğrenim düzeyi arttıkça sözel ve fiziksel şiddet, sorumsuzluk, terk etme oranının arttığı belirtilmiştir. (Atalay, 1992, 125).

Evlilikte işkence, dayak, aç bırakma, eve hapsedme, sokakta bırakma, uygun olmayan cinsel ilişkiye zorlama ve bunlara benzer şeylerin yapmakla tehdit edilmesi, korkutulan eşin ızdırıp ve acı içerisinde kalmasına sebep olmaktadır. Bu tarz muameleler genelde erkeklerin kadına yaptığı muameleler olarak görülür. Bazen de kadın tarafından eşine uygulanan şiddetten de bahsetmek mümkün olmaktadır (Akıntürk, 1996, 217).

5 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, çalışmada kullanılan veri toplama araçları ve verilerin analiz edilmesinde kullanılan teknikler ile ilgili bilgiler verilmiştir.

5.1 Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel ve nitel araştırma modellerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem (mix-type) araştırma modelinde bir araştırmadır. Çalışmada karma yöntemin sıralı açıklayıcı deseni kullanılmıştır. Creswell (2003)'e göre sıralı açıklayıcı tasarımda baskın olarak önce nicel veriler toplanıp analiz edildikten sonra nitel veri toplanır. Öncelik genellikle nicel verilerdedir. Nitel veri aslında nicel verileri artırmak için elde edilir. Verilerin analizi birbiriyle ilişkili olup genellikle veriyi yorumlamada ve tartışmada bir araya getirilir. Bu tasarım özellikle nicel araştırma bulgularını derinlemesine açıklamakta kullanılır.

Bu noktada nicel araştırma yöntemi olarak, evlilik doyumu araştırmasına katılan kişilerin bağımsız değişkenlerine göre değişip değişmediğini belirlemek amaç edinildiği için yani var olan bir durumun var olan haliyle ele alındığı tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 1999). Nitel yöntem olarak ise, "Olgubilim" kullanılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji) araştırma deseni biliyor olduğumuz ancak ayrıntılı ve derinlemesine bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara odaklanan bir araştırma desenidir. Olgubilim, araştırmacıya tamamen yabancı olmayan, bildiği fakat tamamen anlaşılmayan olguları araştırmayı amaçladığı çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturmaktadır (Yıldırım, Şimşek, 2008). Bu çerçevede bu araştırmada metafor analizi yapılmıştır. Metaforlar, insanların bir olguya ilişkin düşüncelerini başka bir mecazla anlatımlarıdır. Collins ve Green'se (1990) göre metaforlar, özünde bireylerin duygu, anlayış, kavrayış ve düşüncelerinin anlaşılmasında kullanılır.

5.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini üniversite mezunu evli bireyler oluşturmaktadır. Çalışmanın nicel ve nitel örnekleme amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmanın nicel kısmında 283, nitel kısmında ise 75 kişi bulunmaktadır. Nicel örneklemin dağılımı bulgular bölümünde ayrıntılı olarak verilmiştir. Nitel örnekleme ise, araştırmanın amacı çerçevesinde nicel verilerin toplandığı bireyler arasında seçilmiştir. Bu bireyler seçilirken araştırmanın nicel verilerinde anlamlı bulgulara ulaşılan ve bu nitel yöntemle derinlemesine inceleme yapılacak değişkenlere sahip olmalarına dikkat edilmiştir. Bu bağlamda nitel araştırmaya dahil olan bireylerin demografik özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir

Çizelge 5.1: Katılımcıların Demografik Verilerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	45	40,0
Erkek	30	60,0
Evlilik Yaşı	f	%
20-24 yaş	15	20,0
25-29 yaş	27	36,0
30-34 yaş	22	29,3
35 yaş ve üzeri	11	14,7
Çocuk Sayısı	f	%
Çocuk yok	26	34,7
1 çocuk	25	33,3
2 ve üzeri çocuk	24	32,0
Gelir Düzeyi	f	%
Orta gelir düzeyi	60	80,0
Yüksek gelir düzeyi	15	20,0
Toplam	75	100,0

5.3 Veri Toplama Araçları

5.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların cinsiyet, yaş, evlilik yaşı, evlilik süresi, eğitim durumu, çocuk sayısı ve gelir düzeyi değişkenlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

5.3.2 Evlilik Doyumu Ölçeği

Araştırma kapsamındaki bireylerin evlilik durumlarını belirlemek amacıyla Çelik ve Yazgan-İnanç (2009) tarafından geliştirilen Evlilik Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 13 maddeden oluşmaktadır. Ters maddeler düzeltildikten sonra ölçekten elde edilen yüksek puanlar yüksek evlilik doyumunu göstermektedir. Ayrıca ölçek aile, cinsellik ve benlik olmak üzere 3 boyuttan oluşmaktadır. Evlilik doyum ölçeğinin güvenirlik çalışması için öncelikle ölçeğin ve ölçeğin alt boyutlarının madde-toplam puan korelasyonları incelenmiş ve ölçeğin madde-toplam puan korelasyonunun .27 ile .58, aile alt boyutunun .59 ile .71, cinsellik alt boyutunun .49 ile .73, benlik alt boyutunun .49 ile .67 olduğu saptanmıştır. Ayrıca ölçeğin iç tutarlık katsayıları hesaplanmış ve bütün ölçeğin iç tutarlık katsayısının .79, aile alt boyutunun iç tutarlık katsayısının .83, cinsellik alt boyutunun iç tutarlık katsayısının .81, benlik alt boyutunun iç tutarlık katsayısının .75 olduğu belirlenmiştir.

5.3.3 Metafor Anketi

Katılımcıların cinsellik olgusuna ilişkin geliştirdikleri metaforları belirlemek amacıyla formun başında metaforun kısa bir tanımı verilmiştir. Alt kısmına ise “Cinsellik.....gibidir, Çünkü.....” cümlesi yerleştirilerek kişilerden bu cümleyi tamamlamaları istenmiştir. Literatüre göre metaforlar tek başlarına betimsel veya görsel gücünü yeteri kadar ortaya çıkartmayacaktır. Metaforun alınmasının ardından mutlaka “niçin” veya “neden” sorusu da yöneltilmelidir. Mecazların asıl gücü, bu sıfatlarla ilgili sorudur. Çünkü her birey, aynı metafora farklı anlamlar yükleyebilir. Yüklenen bu farklı anlamları veya bir metaforu kullanırken hangi amaçla kullanıldığı ancak “niçin” sorusuna verilen yanıtlarla görülebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Katılımcılara bu noktada araştırmacı tarafından başka bir kavrama dair metafor örneği verilerek cümleyi nasıl dolduracaklarına dair bir açıklama yapılmıştır.

5.4 Verilerin Toplanması ve İşlem

Araştırmanın nicel veri ile ilgili olarak; istatistiksel işlemlere başlamadan önce, katılımcılar ait demografik değişkenler gruplandırılmış ve ardından uygulanan evlilik doyumu ölçeği puanlanmıştır. Daha sonra elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri bilgisayar ortamında yapılmıştır.

Bu safhada önce, araştırma kapsamındaki bireylerin demografik özelliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır. Gruplar içerisinde normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar için parametrik istatistiksel teknikler, normal dağılım özelliği göstermeyen gruplar için ise non-parametrik istatistiksel teknikler, kullanılmıştır. Bu çerçevede:

1. Katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) cinsiyetlerine, eğitim düzeylerine ve gelir düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *Bağımsız Grup t Testi*,
2. Katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) çocuk sayılarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Tekniği* ve farklılıkların kaynağını görmek için ise Tamamlayıcı *Scheffe testi*,
3. Katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) yaşlarına, evlilik yaşlarına ve evlilik sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *non-parametrik Kruskal Wallis-H testi* sonucu anlamlı bulunan farklılıklarda farklılıkların kaynaklarını belirlemek üzere non parametrik *Mann Whitney U testi* kullanılmıştır.

Elde edilen veriler bilgisayar ortamında “SPSS for Windows versiyon:21.0 programında çözümlenmiş, anlamlılık düzeyi $p < .05$ düzeyinde kabul edilmiş ve bulgular araştırmanın amaçlarına uygun bir şekilde tablolar halinde verilmiştir.

Nitel boyut ile ilgili olarak; araştırma dahilindeki bireylerin cinsellik kavramına dair geliştirdikleri metaforlar üç aşamada analiz edilmiştir: 1. Aşama: Kodlama ve ayıklama, 2. Aşama: Kategori geliştirme, 3. Aşama: Geçerlik ve güvenilirliği sağlama.

I. Aşama: Kodlama ve ayıklama: İlk adımda öncelikle katılımcıların ürettikleri metaforları açık ve net bir şekilde üretip üretmediklerine bakılmıştır. Daha sonra katılımcıların geliştirdikleri metaforların kodlanmasına başlanmıştır.

Fakat bazı katılımcıların geliştirdikleri metaforların yeterince net olmadığı veya geliştirilen metaforun nedenleri net olarak ifade edilmediği görülerek toplam 5 katılımcının formu iptal edilmiştir. Sonuçta toplam 75 adet geçerli metafora (54 farklı adet) erişilmiştir. Elde edilen bu metaforlar yeniden alfabetik sıraya göre dizilerek ham veriler ikinci kez gözden geçirilmiş ve her metaforu açıklayan katılımcı ifadeleri gözden geçirilmiştir. Metaforların birbirleri ile ilişkileri görülmeye çalışılmış, benzer bakış açıları ile yazılmış olanlar gruplandırılmış ve böylece metaforların kategorileştirilmesi ve veri analizi süreci geçerli kılınmaya çalışılmıştır.

II. Aşama: Kategori geliştirme: Bu aşamada, geliştirilen metaforlar ve her bir metaforlara getirilen açıklamalara dair incelemelere göre ortak yönler bir araya getirilerek toplam 4 ayrı kategori elde edilmiştir. Bu kategoriler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Çizelge 5.2: Cinselliğe İlişkin Kavramsal Kategoriler

Kategori	Metaforlar	Ortak Tema
1. Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak Cinsellik	Şarap, su, az tuzlu pilav, şekerleme, limon, çikolata, biber, tatlı bir yemek, güzel bir yemek, sütlü bir tatlı, çorbada tuz, gıda	Cinselliğin keyifli/keyifsiz bir tat bırakması
2. Bir eylemsel olgu olarak Cinsellik	Nefes almak, oyun, yeniden doğmak, parkur koşusu, iş, okyanusta yüzmek, kitap okumak, tango yapmak, su içmek, yüzük takmak, yemek yeme, sırat köprüsünden geçmek, tebessüm etmek	Cinselliğin başka bir eylemle açıklanması
3. Bir nesne/kavram olarak cinsellik	Yün yelek, ilaç, ay, oyuncak, para, ağaç, çiçek bahçesi, kuş, güneş, televizyon, parfüm, papatya, tohum, ayna, yağmur, mevsim, yağmur, robot, yokuş	Cinselliğin başka bir nesne/kavram ile açıklanması
4. Soyut bir kavram olarak cinsellik	Bembeyaz bir şey, ihtiyaç, aşk, olmazsa olmaz, iyi bir şey, hayat, bir olmak, hiçbir şey, risk, tebessüm, huzur veren bir dua	Soyut kavramlarla cinselliğin tarif edilmesi

III. Aşama: Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama: Nitel araştırmalarda, verilerin ve toplanma süreçlerinin mümkün olduğunca ayrıntılı olarak yazılması ve araştırmacının ulaştığı sonuçlara nasıl eriştiğini açık bir şekilde ifade etmesi geçerlik ve güvenirliği sağlamanın en önemli ölçütlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Kumar, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2008;). Bu çalışmada da analizlerin geçerliğini sağlamak amacıyla metaforların hangi kategorileri neden temsil ettiği açıkça ifade edilmeye çalışılmıştır. Ek olarak bulgular kısmında her kategoriye giren metaforlara ait katılımcı açıklamalarına dair örnekler, katılımcıların kimlik bilgileri saklı tutularak forma yazıldığı haliyle doğrudan verilmiştir.

Araştırmanın güvenirliğini sağlamak için geliştirilen metaforların kategorileri temsil edip etmediğini belirginleştirmek amacıyla iki alan uzmanının görüşü alınmıştır. Bu iki uzmana, 4 kavramsal kategorinin isimleri, hangi metaforların bu kavramsal kategoride yer aldığını ve her kategorideki metaforlarla ilgili ortak noktaları içeren bir liste verilerek incelemeleri rica edilmiştir. Uzman değerlendirmelerinden sonra görüş birliği ve görüş ayrılığı değerleri belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği aşağıdaki uyum formülü kullanılmıştır. Bu noktada 3 metafor ve yüklenen anlam arasında (risk, kuş ve gıda) net bağlantılar kurulamamış ve uzmanlarla görüş ayrılığı oluşmuştur. Bu durum sonucunda, aşağıdaki formüle göre hesaplanan güvenirlilik katsayısı 0,94 olarak hesaplanmıştır.

Güvenirlilik=Görüş birliği/(Görüş birliği+Görüş ayrılığı)

Güvenirlilik=51/51+3=0.94

Elde edilen bu değer, yapılan kategorileştirme çalışması analizlerinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

6 BULGULAR

6.1 Araştırmanın Nicel Bulguları

Bu bölümde araştırmanın nicel bulgularına yer verilmiştir.

6.1.1 Grubun Genel Yapısına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan bireylerin *cinsiyet, yaş, evlilik yaşı, evlilik süresi, eğitim düzeyi, çocuk sayısı ve gelir düzeyi* değişkenlerine ait frekans (f) ve yüzde (%) değerleri sunulmuştur. Ayrıca, araştırmanın bağımlı değişkeni olan evlilik doyumu ölçeğine ait veri sayısı (N), aritmetik ortalama ($\bar{x}$), aritmetik ortalamanın standart hatası (Sh_x) ve standart sapma (ss) değerleri de tablolastırılarak aşağıda verilmiştir.

Çizelge 6.1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	208	73,5
Erkek	75	26,5
Toplam	283	100,0

Tablo 6.1’de de görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan bireylerin; 208’inin (%73,5) kadın, 75’inin (%26,5) ise erkek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 6.2: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş	f	%
25-29 yaş	98	34,6
30-34 yaş	77	27,2
35-39 yaş	47	16,6
40-44 yaş	23	8,1
45 yaş ve üzeri	38	13,4
Toplam	283	100,0

Tablo 6.2 incelendiğinde, örnekleme oluşturan katılımcıların; 98'inin (%34,6) 25-29 yaş arasında olduğu, 77'sinin (%27,2) 30-34 yaş arasında olduğu, 47'sinin (%16,6) 35-39 yaş arasında olduğu, 23'ünün (%8,1) 40-44 yaş arasında olduğu ve 38'inin (%13,4) 45 yaş ve üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 6.3: Katılımcıların Evlilik Yaşlarına Göre Dağılımları

Evlilik Yaşı	f	%
20-24 yaş	79	27,9
25-29 yaş	149	52,7
30-34 yaş	45	15,9
35 yaş ve üzeri	10	3,5
Toplam	283	100,0

Tablo 6.3 incelendiğinde, örnekleme oluşturan katılımcıların; 79'unun (%27,9) 20-24 yaş arasında evlendiği, 149'unun (%52,7) 25-29 yaş arasında evlendiği,

45'inin (%15,9) 30-34 yaş arasında evlendiği ve 10'unun (%3,5) 35 yaş ve üzerinde evlendiği belirlenmiştir.

Çizelge 6.4: Katılımcıların Evlilik Sürelerine Göre Dağılımları

Evlilik Süresi	f	%
0-3 yıl	128	45,2
4-7 yıl	67	23,7
8-11 yıl	33	11,7
12-15 yıl	14	4,9
16 yıl ve üzeri	41	14,5
Toplam	283	100,0

Tablo 6.4 ele alındığında, örnekleme oluşturan katılımcıların; 128'inin (%45,2) 0-3 yıldır evli olduğu, 167'sinin (%23,7) 4-7 yıldır evli olduğu, 33'ünün (%11,7) 8-11 yıldır evli olduğu, 14'ünün (%4,9) 12-15 yıldır evli olduğu ve 41'inin (%14,5) 16 yıl ve üzerinde evli olduğu saptanmıştır.

Çizelge 6.5: Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları

Eğitim Düzeyi	f	%
Lisans mezunu	207	73,1
Yüksek lisans mezunu	76	26,9
Toplam	283	100,0

Tablo 6.5'de de görüldüğü üzere, örnekleme oluşturan bireylerin; 207'sinin (%73,1) lisans mezunu, 76'sının (%26,9) ise yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 6.6: Katılımcıların Çocuk Sayılarına Göre Dağılımları

Çocuk Sayısı	f	%
Çocuk yok	106	37,5
1 çocuk	104	36,7
2 ve üzeri çocuk	73	25,8
Toplam	283	100,0

Tablo 6.6 ele alındığında, örnekleme oluşturan katılımcıların; 106'sının (%37,5) çocuğu olmadığı, 104'ünün (%36,7) 1 çocuğu olduğu ve 73'ünün ise (%25,8) 2 ve üzerinde çocuğu olduğu saptanmıştır.

Çizelge 6.7: Katılımcıların Gelir Düzeylerine Göre Dağılımları

Gelir Düzeyi	f	%
Orta gelir düzeyi	241	85,2
Yüksek gelir düzeyi	42	14,8
Toplam	283	100,0

Tablo 6.7 ele alındığında, örnekleme oluşturan katılımcıların; 241'inin (%85,2) orta gelir düzeyinde olduğu, 42'sinin ise (%14,8) yüksek gelir düzeyinde olduğu görülmüştür.

6.1.2 Katılımcıların Evlilik Doyumlarını Bağımsız Değişkenlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Yapılan Analiz Sonuçları

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmaya katılan bireylerin evlilik doyumlarının (toplam ve benlik, cinsellik, aile alt boyutları ile) *cinsiyet, yaş, evlilik yaşı, evlilik süresi, eğitim düzeyi, çocuk sayısı ve gelir düzeyi* değişkenlerine göre değişip değişmediğini belirlemek için yapılan analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

6.2 Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Bağımsız Grup t Testi sonuçları tablolaştırılarak verilmiştir.

Çizelge 6.8: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						Sd	t	P
Toplam evlilik doyumu	Kadın	208	52,70	8,51	0,59	281	,523	,622
	Erkek	75	52,09	8,98	1,03			
Aile	Kadın	208	19,00	5,73	0,39	281	,058	,321
	Erkek	75	18,96	5,54	0,64			
Cinsellik	Kadın	208	21,08	4,10	0,28	281	-2,765	,001
	Erkek	75	22,82	6,01	0,69			
Benlik	Kadın	208	12,85	2,54	0,17	281	,529	,313
	Erkek	75	12,68	2,24	0,25			

Tablo 6.8'de görüldüğü gibi, evlilik doyumu ölçeği toplam ve tüm alt boyut aritmetik ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t testi sonucunda; kadın ve erkek katılımcıların evlilik doyumu *toplam ve aile ile benlik alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .050$). Yine aynı tablo incelendiğinde; *cinsellik alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .050$). Elde edilen farklılık erkek katılımcıların lehine

gerçekleşmiştir. Başka bir değişle, erkek katılımcılar cinsel doyumu kadın katılımcılardan daha fazla yaşamaktadırlar.

6.3 Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları tablolaştırılarak verilmiştir.

Çizelge 6.9: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

<i>Puan</i>	Yaş	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam Evlilik Doyumu	25-29 yaş	98	147,28	5,759	4	,218
	30-34 yaş	77	129,45			
	35-39 yaş	47	136,74			
	40-44 yaş	23	133,65			
	45 yaş ve üzeri	38	165,37			
	Toplam	283				
Aile	25-29 yaş	98	133,88	10,810	4	,029
	30-34 yaş	77	129,71			
	35-39 yaş	47	147,89			
	40-44 yaş	23	144,98			
	45 yaş ve üzeri	38	178,75			
	Toplam	283				
Cinsellik	25-29 yaş	98	160,80	8,563	4	,073
	30-34 yaş	77	135,25			
	35-39 yaş	47	128,01			
	40-44 yaş	23	123,83			
	45 yaş ve üzeri	38	135,50			
	Toplam	283				
Benlik	25-29 yaş	98	145,89	1,406	4	,843
	30-34 yaş	77	136,02			
	35-39 yaş	47	136,54			
	40-44 yaş	23	141,72			
	45 yaş ve üzeri	38	151,00			
	Toplam	283				

Tablo 6.9 incelendiğinde; evlilik doyumu ölçeği puanlarının sıralamalar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, yaş

gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark toplam, cinsellik ve benlik alt boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$). Diğer bir ifade ile katılımcıların toplam evlilik doyumu ile cinsellik ve benlik alt boyut puanları yaşlarına göre değişmemektedir.

İlgili tablo incelendiğinde, katılımcıların evlilik doyumu aile alt boyut puanları yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın ise istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın, 25-29 yaş arasında olan katılımcılarla 45 yaş ve üzerinde olan katılımcılar arasında 45 yaş ve üzerinde olan bireyler lehine ($z = -2,833$; $p < ,050$); 30-34 yaş arasında olan katılımcılarla 45 yaş ve üzerinde olan katılımcılar arasında 45 yaş ve üzerinde olan bireyler lehine ($z = -3,121$; $p < ,050$) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre 45 yaş ve üzerinde olan bireylerin evlilik doyumu aile alt boyut puan ortalamaları hem 25-29 yaş arasında olan hem de 30-34 yaş arasında olan bireylerden daha yüksektir. Diğer yaş grupları arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

6.4 Evlilik Yaşı Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) evlilik yaşı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları tablolaştırılarak verilmiştir.

Çizelge 6.10: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Evlilik Yaşı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

<i>Puan</i>	Evlilik Yaşı	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
Toplam Evlilik Doyumu	20-24 yaş	79	128,66			
	25-29 yaş	149	150,27			
	30-34 yaş	45	144,42	4,899	3	,179
	35 yaş ve üzeri	10	113,30			
	Toplam	283				
Aile	20-24 yaş	79	128,80			
	25-29 yaş	149	143,81			
	30-34 yaş	45	158,56	4,045	3	,257
	35 yaş ve üzeri	10	144,85			
	Toplam	283				
Cinsellik	20-24 yaş	79	143,54			
	25-29 yaş	149	150,51			
	30-34 yaş	45	125,81	10,079	3	,018
	35 yaş ve üzeri	10	75,85			
	Toplam	283				
Benlik	20-24 yaş	79	124,35			
	25-29 yaş	149	151,27			
	30-34 yaş	45	141,83	6,038	3	,110
	35 yaş ve üzeri	10	144,00			
	Toplam	283				

Tablo 6.10 ele alındığında; evlilik doyumu ölçeği puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark toplam, aile ve benlik alt boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > .005$). Başka bir deyişle katılımcıların toplam evlilik doyumu ile aile ve benlik alt boyut puanları evlilik yaşlarına göre farklılaşmamaktadır.

Yine aynı tablo incelendiğinde, katılımcıların evlilik doyumu cinsellik alt boyut puanları evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın ise istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < .005$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniklerine geçilmiştir. Bu amaçla ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney-U Testi uygulanmıştır. Analizlerin sonucunda farklılığın, 20-24 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılarla 35 yaş ve üzerinde evlenmiş olan katılımcılar arasında 20-24 yaş arasında olan bireyler lehine ($z = -2,549$; $p < ,050$); 25-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılarla 35 yaş ve üzerinde evlenmiş olan katılımcılar arasında 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireyler lehine ($z = -2,778$; $p < ,050$) olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre 35 yaş ve üzerinde evlenmiş olan bireylerin evlilik doyumu cinsellik alt boyut puan ortalamaları hem 20-24 yaş arasında evlenmiş olan hem de 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerden daha düşüktür. Diğer evlilik yaşı grupları arasındaki farklar anlamlı bulunmamıştır.

6.5 Evlilik Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) evlilik süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları tablolaştırılarak verilmiştir.

Çizelge 6.11: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlarıyla) Evlilik Süresi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

<i>Puan</i>	Evlilik Süresi	n	$\bar{x}_{sıra}$	x^2	<i>sd</i>	<i>P</i>
Toplam Evlilik Doyumu	0-3 yıl	128	148,66	7,586	4	,108
	4-7 yıl	67	131,46			
	8-11 yıl	33	119,56			
	12-15 yıl	14	124,96			
	16 yıl ve üzeri	41	162,32			
	Toplam	283				
Aile	0-3 yıl	128	140,60	4,738	4	,315
	4-7 yıl	67	140,96			
	8-11 yıl	33	128,12			
	12-15 yıl	14	126,14			
	16 yıl ve üzeri	41	164,65			
	Toplam	283				
Cinsellik	0-3 yıl	128	154,31	6,105	4	,191
	4-7 yıl	67	132,16			
	8-11 yıl	33	123,98			
	12-15 yıl	14	126,29			
	16 yıl ve üzeri	41	139,52			
	Toplam	283				
Benlik	0-3 yıl	128	148,82	4,001	4	,406
	4-7 yıl	67	127,75			
	8-11 yıl	33	138,91			
	12-15 yıl	14	130,14			
	16 yıl ve üzeri	41	150,52			
	Toplam	283				

Tablo 6.11’de görüldüğü gibi; evlilik doyumu ölçeği puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark hem toplam hem de aile, cinsellik ve benlik alt boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>.005$). Diğer bir ifade ile katılımcıların evlilik doyumları evlilik sürelerine göre değişmemektedir.

6.6 Eğitim Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Bağımsız Grup t Testi sonuçları tablolaştırılarak verilmiştir.

Çizelge 6.12: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}$	SS	$Sh_{\bar{x}}$	t Testi		
						Sd	t	P
Toplam evlilik doyumu	Lisans	207	52,37	8,86	0,61	281	-,542	,281
	Yüksek lisans	76	53,00	7,99	0,91			
Aile	Lisans	207	18,72	5,77	0,40	281	-1,314	,245
	Yüksek lisans	76	19,72	5,35	0,61			
Cinsellik	Lisans	207	20,88	3,90	0,27	281	1,012	,564
	Yüksek lisans	76	20,34	4,22	0,48			
Benlik	Lisans	207	12,76	2,49	0,17	281	-,517	,629
	Yüksek lisans	76	12,93	2,38	0,27			

Tablo 4.12’de görüldüğü üzere, evlilik doyumu ölçeği toplam ve tüm alt boyut aritmetik ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t testi sonucunda; lisans mezunu ve yüksek lisans mezunu olan katılımcıların evlilik doyumu *toplam evlilik doyumu ile aile, cinsellik ve benlik alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.050$). Başka bir söylemle, bireylerin evlilik doyumu lisans veya yüksek lisans mezunu olmalarına göre farklılık göstermemektedir.

6.7 Çocuk Sayısı Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) çocuk sayısı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi sonuçları tablolastırılarak verilmiştir.

Çizelge 6.13: Katılımcıların Evlilik Doyumu (Toplam ve Tüm Alt Boyutları ile) Puanlarının Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	Grup (Çocuk Sayısı)	n	$\bar{x}$	SS
Toplam evlilik doyumu	Çocuk yok	106	53,65	8,74
	1 çocuk var	104	50,97	8,61
	2 ve daha fazla çocuk var	73	53,16	8,25
	Toplam	283	52,54	8,62
Aile	Çocuk yok	106	19,08	6,09
	1 çocuk var	104	18,59	5,47
	2 ve daha fazla çocuk var	73	19,42	5,35
	Toplam	283	18,99	5,67
Cinsellik	Çocuk yok	106	21,43	3,60
	1 çocuk var	104	20,00	4,37
	2 ve daha fazla çocuk var	73	20,76	3,82
	Toplam	283	20,73	3,99
Benlik	Çocuk yok	106	13,13	2,18
	1 çocuk var	104	12,36	2,50
	2 ve daha fazla çocuk var	73	12,97	2,70
	Toplam	283	12,80	2,46

Tablo 6.13.'de, katılımcıların evlilik doyumu ölçeği toplam ve tüm alt boyut puanlarının çocuk sayılarına göre farklılaşma durumu ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları verilmiştir.

Çizelge 6.14: Katılımcıların Evlilik Doyumu (Toplam ve Tüm Alt Boyutları ile) Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Toplam	Gruplar arası	415,257	2	207,628	2,824	,061
	Gruplar içi	20585,026	280	73,518		
	Toplam	21000,283	282			
Aile	Gruplar arası	30,876	2	15,438	,477	,621
	Gruplar içi	9059,110	280	32,354		
	Toplam	9089,986	282			
Cinsellik	Gruplar arası	106,581	2	53,290	3,402	,035
	Gruplar içi	4386,069	280	15,665		
	Toplam	4492,650	282			
Benlik	Gruplar arası	33,485	2	16,742	2,797	,063
	Gruplar içi	1676,212	280	5,986		
	Toplam	1709,696	282			

Tablo 6.14'de görüldüğü gibi, katılımcıların evlilik doyumu puanlarına ait aritmetik ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda toplam evlilik doyumu ile aile ve benlik alt boyut

puanları çocuk sayısı gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>,050$). Başka bir ifade ile, araştırma kapsamındaki evli bireylerin toplam evlilik doyumu ile aile ve benlik alt boyut puanları çocuk sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öte yandan Tablo 4.14 incelendiğinde, yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda çocuk sayısı gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark evlilik doyumu cinsellik alt boyutu için istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<,050$). Bu bulgunun ardından ANOVA sonrası ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analiz tekniklerine geçilmiş ve tamamlayıcı *Scheffe Testi* sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 6.15: Katılımcıların Evlilik Doymu “Cinsellik” Alt Boyutu Puanlarının Çocuk Sayılarına Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan *Scheffe Testi* Sonuçları

	“Çocuk Sayısı” (i)	“Çocuk Sayısı”(j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
Çocuk yok		1 çocuk var	1,42435*	,546	,035
		2 ve üzeri çocuk var	,66684	,601	,542
1 çocuk var		Çocuk yok	-1,42435*	,546	,035
		2 ve üzeri çocuk var	-,75751	,604	,457
Cinsellik 2 ve üzeri çocuk var		Çocuk yok	-,66684	,601	,542
		1 çocuk var	,75751	,604	,457

Tablo 6.15’e bakıldığında; evlilik doyumu cinsellik alt boyutu puanlarının çocuk sayısı değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası post-hoc Scheffe Testi sonucunda elde edilen farklılığın çocuğu olmayan bireyler ile 1 çocuğu olan bireyler arasında çocuğu olmayan bireyler lehine gerçekleştiği görülmüştür. Bu bulguya göre, çocuğu olmayan bireyler evlilik doymunun cinsellik boyutunu 1 çocuğu olan kişilerden daha fazla yaşamaktadır. Diğer gruplar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

6.8 Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular

Bu kısımda, katılımcıların evlilik doyumlarının (toplam ve tüm alt boyutları ile) gelir düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Bağımsız Grup t Testi sonuçları tabloleştirilerek verilmiştir.

Çizelge 6.16: Katılımcıların Evlilik Doyumlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Gelir Düzeylerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gelir Düzeyi	n	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						Sd	t	P
Toplam doyumu	Orta	241	51,89	8,57	0,55	281	-3,053	,218
	Yüksek	42	56,23	8,06	1,24			
Aile	Orta	241	18,64	5,69	0,36	281	-2,474	,145
	Yüksek	42	20,97	5,21	0,80			
Cinsellik	Orta	241	20,56	4,09	0,26	281	-1,808	,006
	Yüksek	42	21,76	3,21	0,49			
Benlik	Orta	241	12,68	2,46	0,15	281	-1,980	,304
	Yüksek	42	13,50	2,37	0,36			

Tablo 6.16’de görüldüğü üzere, evlilik doyumu ölçeği toplam ve tüm alt boyut aritmetik ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t testi sonucunda; orta ve yüksek gelir düzeyine sahip olan katılımcıların evlilik doyumu *toplam evlilik doyumu ile aile ve benlik alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.050$). Başka bir ifadeyle, bireylerin evlilik doyumu toplam ve aile ile benlik alt boyut puanları gelir düzeylerine göre farklılık göstermemektedir. Ancak aynı tabloya bakıldığında; *cinsellik alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark

istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .050$). Elde edilen farklılık yüksek gelir düzeyine sahip olan katılımcıların lehine gerçekleşmiştir. Başka bir deyişle, yüksek gelir düzeyine sahip olan bireyler cinsel doyumu orta gelir düzeyine sahip olan katılımcılardan daha fazla yaşamaktadırlar.

6.9 Araştırmanın Nitel Bulguları

Bu bölümde araştırmanın nitel bulgularına yer verilmiştir. Bu bağlamda, katılımcıların cinsellik kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar ve bu metaforlardan oluşan kategoriler tablolştırılmış ve yorumlanmıştır. Cinsellik kavramına ilişkin 75 birey 54 farklı metafor geliştirmiş ve bu metaforlar “yeme-içme gibi” (f: 12), “Bir eylem gibi” (f: 12), “Bir nesne/kavram gibi” (f: 19) ve “Soyut bir kavram gibi” (f: 11), olmak üzere 4 kategoride toplanmıştır. Bu dağılımın cinsiyet, evlilik yaşı, çocuk sayısı ve gelir düzeyi değişkenlerine göre nasıl şekillendiği ayrı ayrı tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

6.9.1 Katılımcıların Ürettikleri Metaforların Cinsiyetlerine Göre Dağılımını Gösteren Analizler

Çizelge 6.17: Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Cinsiyetlerine Göre Dağılımını

TEMA	METAFORLAR	$\Sigma f/\%$	$\Sigma f/\%$	METAFORLAR	$\Sigma f/\%$	$\Sigma f/\%$
	(Erkek)	(+)	(-)	(Kadın)	(+)	(-)
Yiyecek-içecek gibi bir olgu olarak Cinsellik	<i>Olumlu metaforlar</i>			<i>Olumlu metaforlar</i>		
	Şarap (2)			Tatlı bir yemek (1)		
	Su (1)			Şekerleme (1)		
	Tatlı bir yemek (1)	f=6	f=0	çikolata (2)		
	Çikolata (1)			Gıda (1)	f=7	f=3
	Güzel bir yemek (1)	%100	%0	sütlü bir tatlı (1)		
	<i>Olumsuz metaforlar</i>			çorbada tuz (1)	%70,00	%30,00
	-			<i>Olumsuz metaforlar</i>		
				Az tuzlu pilav (1)		
				limon (1)		
			Biber (1)			

Çizelge 6.17: (devam) Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Bir eylemsel olgu olarak cinsellik	Olumlu metaforlar		Olumlu metaforlar			
	Nefes almak (1)		Okyanusta yüzmek (1)			
	Oyun (1)	f=5	f=1	Kitap okumak (2)		
	Yeniden doğmak (2)			Tango yapmak (1)	f=10	f=3
	İş (1)	%83,40	%16,60	Su içmek (3)		
	Olumsuz metaforlar		Olumsuz metaforlar			
	Parkur koşusu (1)			Yemek yeme (2)	%77,00	%23,00
				Tebessüm etmek (1)		
				Olumsuz metaforlar		
				Sırat köprüsünden geçmek (2)		
			yüzük takmak (1)			
Bir nesne/kavram olarak cinsellik	Olumlu metaforlar		Olumlu metaforlar			
	İlaç (1)			Parfüm (2)		
	Ay (1)			Papatya (1)		
	Para (1)			Ağaç (2)		
	Çiçek bahçesi (1)	f=7	f=2	Çiçek bahçesi (1)	f=8	f=5
	Kuş (1)			Tohum (1)		
	Güneş (1)	%77,70	%22,30	Oyuncak (1)	%61,60	%38,40
	Ayna (1)			Olumsuz metaforlar		
	Olumsuz metaforlar		Olumsuz metaforlar			
	Yün yelek (1)			Yağmur (1)		
Yokuş (1)			Mevsim (1)			
			Robot (2)			
			Televizyon (1)			
Soyut bir kavram olarak cinsellik	Olumlu metaforlar		Olumlu metaforlar			
	İhtiyaç (2)			Bir olmak (2)		
	Olmazsa olmaz (2)			Aşk (1)		
	İyi bir şey (2)			Bembeyaz bir şey (1)	f=6	f=3
	Hayat (1)	f=9	f=0	Hayat (1)		
	Bir olmak (1)			Huzur veren bir dua (1)	%66,70	%33,30
	Tebessüm (1)	%100	%0	Olumsuz metaforlar		
	Olumsuz metaforlar		Olumsuz metaforlar			
	-			Hiçbir şey (2)		
				Risk (1)		
Toplam	30	f=27 %90,00	f=3 %10,00	45	f=31 %68,90	f=14 %31,10

Tablo 6.17 incelendiğinde; katılımcıların ürettikleri metaforların ve bu metaforlara ilişkin algılarının cinsiyetlerine göre ne şekilde farklılık gösterdiğini saptamak için yapılan analiz sonucunda her bir temanın cinsiyete göre dağılımının şu şekilde gerçekleştiği görülmüştür: “*Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak cinsellik*” temasında erkeklerin ürettikleri toplam 6 metaforun 6’sının da (%100) olumlu olduğu, olumsuz bir metafor bulunmadığı, kadınların ürettikleri toplam 10 metaforun 7’sinin (%70,00) olumlu, 3’ünün ise (%30,00) olumsuz olduğu görülmüştür. Bir diğer kategori olan, “*Bir eylemsel olgu olarak cinsellik*” temasında erkeklerin ürettikleri toplam 6 metaforun 5’inin (%83,40) olumlu olduğu, sadece 1’inin ise (%16,60) olumsuz olduğu, kadınların ürettikleri toplam 13 metaforun 10’unun (%77,00) olumlu, 3’ünün ise (%23,00) olumsuz olduğu belirlenmiştir. “*Bir nesne/kavram olarak cinsellik*” temasında ise erkeklerin ürettikleri toplam 9 metaforun 7’sinin (%77,70) olumlu olduğu, 2’inin ise (%23,30) olumsuz olduğu, kadınların ürettikleri toplam 13 metaforun 8’inin (%61,60) olumlu, 5’inin ise (%38,40) olumsuz olduğu belirlenmiştir. Son kategori olan, “*Soyut bir kavram olarak cinsellik*” temasında erkeklerin ürettikleri toplam 9 metaforun 9’unun da (%100) olumlu olduğu, olumsuz bir metafor olmadığı, kadınların ürettikleri toplam 9 metaforun 6’sının (%66,70) olumlu, 3’ünün ise (%33,30) olumsuz olduğu görülmüştür. Toplamda değerlendirildiğinde, erkek katılımcıların geliştirdikleri toplam 30 metaforun 27’sine (%90,00) olumlu ve sadece 3’süne ise (%10,00) olumsuz anlamlar yüklendiği belirlenmiştir. Kadınların ise geliştirdikleri toplam 45 metaforun 31’ine (%68,90) olumlu ve 14’üne ise (%31,10) olumsuz anlamlar yüklendiği görülmüştür.

Katılımcıların oluşturduğu temalar çerçevesinde, oluşturulan metaforlara ve yüklenen anlamlara dair orijinal örnekler her iki cinsiyet için de aşağıda verilmiştir. Bu noktada her metaforun önüne olumlu anlam yüklenenler için artı (+), olumsuz anlam yüklenenler için ise eksi (-) işareti konulmuş ve hangi cinsiyet tarafından üretildiği (K) ve (E) harfleri ile gösterilmiştir.

TEMA: Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak Cinsellik

(E)+ Su: *Ferahlatır.*

(K)+ Şekerleme: *Her şeye rağmen yaşama keyif katar*

(K)- **Limon:** Dozu önemlidir, fazlası ekşidir ve nahoş bir tat verir.

TEMA: Bir eylemsel olgu olarak cinsellik

(E)+ **Nefes almak:** Nefes almadan insan yaşayamaz. Cinsellikte evlilikte nefes almaktır.

(E)- **Parkur koşusu:** Koş koş bitmez ki!

(K)+ **Kitap okumak:** Bilgi sahibi olmak, o ortamda duygunu aktarmak için gereklidir.

TEMA: Bir nesne/kavram olarak cinsellik

(E)+ **Kuş:** İçinde kanat çırpar, uçar.

(E)- **Yokuş:** Çıktıkça yorulursun, takatin kalmaz.

(K)+ **Tohum:** Zamanla hamur olup insanı doyurur.

TEMA: Soyut bir kavram olarak cinsellik

(E)+ **İhtiyaç:** Yaşamın devam etmesi için lazımdır.

(E)+ **Aşk:** Heyecan vericidir. Yaşadıkça yaşamak istersin.

(K)- **Risk:** Her türlü mecburcu olmak ve sabitlik ile yenilikçi ve çok eşli olmak arasında gidip gelinir.

6.9.2 Katılımcıların Ürettikleri Metaforların Evlilik Yaşlarına Göre Dağılımını Gösteren Analizler

Çizelge 6.18: Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Evlilik Yaşlarına Göre Dağılımı

TEMA	METAFORLAR (20-29 Yaş)	$\sum f/\%$ (+)	$\sum f/\%$ (-)	METAFORLAR (30 yaş ve üzeri)	$\sum f/\%$ (+)	$\sum f/\%$ (-)
Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak Cinsellik	Olumlu metaforlar			Olumlu metaforlar		
	Şarap (1)			Şarap (1)		
	Şekerleme (1)			Gıda (1)		
	Su (1)	f=9	f=1	Sütlü bir tatlı (1)	f=4	f=2
	Tatlı bir yemek (2)			Çorbada tuz (1)		
	Çikolata (3)	%90,00	%10,00	Olumsuz metaforlar	%66,70	%33,30
	Güzel bir yemek (1)			Az tuzlu pilav (1)		
	Olumsuz metaforlar			Biber (1)		
Limon (1)						

Çizelge 6.18: (devam)Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Evlilik Yaşlarına Göre Dağılımı

Bir eylemsel olgu olarak cinsellik	Olumlu metaforlar			Olumlu metaforlar		
	Nefes almak (1)			Kitap okumak (2)		
	Oyun (1)			İş (1)		
	Yeniden doğmak (2)			Su içmek (1)		
	Su içmek (2)	f=10	f=2	Tebessüm etmek (1)	f=5	f=2
	Okyanusta yüzmek (1)	%83,4	%16,6	Olumsuz metaforlar		
	Tango yapmak (1)			Sırat köprüsünden geçmek (2)	%71,40	%28,60
	Yemek yeme (2)					
	Olumsuz metaforlar					
	Parkur koşusu (1)					
yüzük takmak (1)						
Bir nesne/kavram olarak cinsellik	Olumlu metaforlar			Olumlu metaforlar		
	İlaç (1)			Para (1)		
	Parfüm (2)			Papatya (1)		
	Ay (1)			Tohum (1)		
	Çiçek bahçesi (2)	f=10	f=3	Oyuncak (1)	f=5	f=4
	Kuş (1)			Ayna (1)		
	Güneş (1)	%77,00	%23,00	Olumsuz metaforlar	%55,50	%44,50
	Ağaç (2)			Yün yelek (1)		
	Olumsuz metaforlar			Robot (2)		
	Yokuş (1)			Televizyon (1)		
Yağmur (1)						
Mevsim (1)						
Soyut bir kavram olarak cinsellik	Olumlu metaforlar			Olumlu metaforlar		
	İhtiyaç (2)			Bir olmak (3)		
	Olmazsa olmaz (2)			Bembeyaz bir şey (1)		
	Aşk (1)			Hayat (2)	f=8	f=3
	İyi bir şey (2)	f=7	f=0	Huzur veren bir dua (1)	%72,70	%27,30
	Olumsuz metaforlar			Olumsuz metaforlar		
	-	%100	%0	Tebessüm (1)		
				Olumsuz metaforlar		
				Hiçbir şey (2)		
				Risk (1)		
Toplam	42	f=36 %85,70	f=6 %14,30	33	f=22 %66,60	f=11 %33,40

Tablo 6.18 ele alındığında; katılımcıların geliştirdikleri metaforların ve bu metaforlara ilişkin algılarının evlilik yaşlarına göre ne şekilde farklılık gösterdiğini görebilmek amacıyla yapılan analiz sonucunda her bir temanın evlilik yaşına göre dağılımının şu şekilde gerçekleştiği görülmüştür: “*Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak cinsellik*” temasında 20-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerin geliştirdikleri toplam 10 metaforun 9’unun (%90,00) olumlu sadece 1’inin ise (%10,00) olumsuz olduğu, 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin geliştirdikleri toplam 6 metaforun 4’ünün (%66,70) olumlu 2’sinin ise

(%33,30) olumsuz olduğu belirlenmiştir. Diğer kategori olan, “*Bir eylemsel olgu olarak cinsellik*” temasında 20-29 yaş arasında evlenmiş olan kişilerin ürettikleri toplam 12 metaforun 10’unun (%83,40) olumlu olduğu, 2’sinin ise (%16,60) olumsuz olduğu, 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin ürettikleri toplam 7 metaforun 5’inin (%71,40) olumlu, 2’sinin ise (%28,60) olumsuz olduğu belirlenmiştir. “*Bir nesne/kavram olarak cinsellik*” temasında ise 20-29 yaş arasında evlenmiş olanların ürettikleri toplam 13 metaforun 10’unun (%77,00) olumlu olduğu, 3’ünün ise (%23,00) olumsuz olduğu, 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin ürettikleri toplam 9 metaforun 5’inin (%55,50) olumlu, 4’ünün ise (%44,50) olumsuz olduğu görülmüştür. Son kategori olan, “*Soyut bir kavram olarak cinsellik*” temasında 20-29 yaş arasında evlenmiş olanların ürettikleri toplam 7 metaforun 7’sinin de (%100) olumlu olduğu, olumsuz bir metafor olmadığı, 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin ürettikleri toplam 11 metaforun 8’inin (%72,70) olumlu, 3’ünün ise (%27,30) olumsuz olduğu görülmüştür. Toplamda bakıldığında, 20-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcıların geliştirdikleri toplam 42 metaforun 36’sına (%85,70) olumlu ve sadece 6’sına ise (%14,30) olumsuz anlamlar yüklediği belirlenmiştir. 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin ise geliştirdikleri toplam 33 metaforun 22’sine (%66,60) olumlu ve 11’ine ise (%33,40) olumsuz anlamlar yüklediği saptanmıştır.

Katılımcıların şekillendirdiği temalar çerçevesinde, oluşturulan metaforlara ve yüklenen anlamlara dair orijinal örnekler evlilik yaşına göre aşağıda verilmiştir. Bu noktada her metaforun önüne olumlu anlam yüklenenler için artı (+), olumsuz anlam yüklenenler için ise eksi (-) işareti konulmuş ve hangi evlilik yaşında olan katılımcı tarafından üretildiği (20-29) ve (30+) harfleri ile gösterilmiştir.

TEMA: *Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak Cinsellik*

(20-29)+ *Şarap: İçtikçe mutlu eder, keyfine keyif katar.*

(20-29)+ *Gıda: Biyolojik bir ihtiyaç ile birlikte duygusal ve zihinsel tatmin için gereklidir. İnsan gereksinimlerindedir.*

(30+)- *Biber: Acıdır, yakar.*

TEMA: *Bir eylemsel olgu olarak cinsellik*

(20-29)+ *Yeniden doğmak*: Keşif ve farklılık vardır her zaman.

(30+)+ *Tebessüm etmek*: Gülücük saçar.

TEMA: *Bir nesne/kavram olarak cinsellik*

(20-29)+ *İlaç*: Evliliği tedavi eder, bir mutluluk birlik ve beraberlik sağlar.

(20-29)- *Yağmur*: Bir damla suyla sele döner felaket olur.

(30+)+ *Para*: Olmazsa büyük sorun olur, olursa tadından yenmez.

(30+)- *Robot*: Bir zamandan sonra robotlaşıyorsun, rutine programlanmış gibi hissediyorsun.

TEMA: *Soyut bir kavram olarak cinsellik*

(20-29)+ *İyi bir şey*: Mutlu eder.

(30+)+ *Huzur veren dua*: Birlikte olduğun kişiyle gönül bağı vardır.

6.9.3 Katılımcıların Ürettikleri Metaforların Çocuk Sayısına Göre Dağılımını Gösteren Analizler

Çizelge 6.19: Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

TEMA	METAFORLAR	$\sum f/\%$	$\sum f/\%$	METAFORLAR	$\sum f/\%$	$\sum f/\%$
	(Çocuk Yok)	(+)	(-)	(Çocuk Var)	(+)	(-)
Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak Cinsellik	<i>Olumlu metaforlar</i>			<i>Olumlu metaforlar</i>		
	Şekerleme (1)			Şarap (2)		
	Su (1)			Çikolata (3)		
	Güzel bir yemek (1)			Sütlü bir tatlı (1)		
	Gıda (1)	f=4	f=0	Tatlı bir yemek (2)	f=9	f=3
	<i>Olumsuz metaforlar</i>	%100,00	%0	Çorbada tuz (1)	%75,00	%25,00
				<i>Olumsuz metaforlar</i>		
				Az tuzlu pilav (1)		
				Limon (1)		
				Biber (1)		

Çizelge 6.19: (devam) Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

Bir eylemsel olgu olarak cinsellik	Olumlu metaforlar Tebessüm etmek (1) Nefes almak (1) Oyun (1) Yeniden doğmak (2)			Olumlu metaforlar Kitap okumak (2) İş (1) Su içmek (3) Okyanusta yüzmek (1)		
	Olumsuz metaforlar Yüzük takmak (1)	f=5 %83,33	f=1 %16,67	Tango yapmak (1) Yemek yeme (2) Olumsuz metaforlar Sırat köprüsünden geçmek (2) Parkur koşusu (1)	f=10 %77,00	f=3 %23,00
Bir nesne/kavram olarak cinsellik	Olumlu metaforlar Oyuncak (1) Para (1) İlaç (1) Parfüm (2) Ay (1) Kuş (1)	f=7 %77,77	f=2 %22,23	Olumlu metaforlar Çiçek bahçesi (2) Papatya (1) Tohum (1) Güneş (1) Ağaç (2) Ayna (1)	f=8 %61,50	f=5 %38,50
	Olumsuz metaforlar Yağmur (1) Mevsim (1)			Olumsuz metaforlar Yün yelek (1) Yokuş (1) Robot (2) Televizyon (1)		
Soyut bir kavram olarak cinsellik	Olumlu metaforlar Tebessüm (1) Bembeyaz bir şey (1) Olmazsa olmaz (2) Aşk (1) İyi bir şey (1)	f=6 %85,70	f=1 %14,30	Olumlu metaforlar İhtiyaç (2) Bir olmak (3) Hayat (2) Huzur veren bir dua (1) İyi bir şey (1)	f=9 %81,80	f=2 %18,20
	Olumsuz metaforlar Risk (1)			Olumsuz metaforlar Hiçbir şey (2)		
Toplam	26	f=22 %84,60	f=4 %15,40	49	f=36 %73,46	f=13 %26,54

Tablo 6.19'a göre; katılımcıların geliştirdikleri metaforların ve bu metaforlara ilişkin algılarının çocuk sayılarına göre nasıl değişiklik gösterdiğini görebilmek için yapılan analiz sonucunda her bir temanın çocuk sayısına göre dağılımının şu şekilde gerçekleştiği belirlenmiştir: “Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak cinsellik” temasında çocuğu olmayan bireylerin geliştirdikleri toplam 4 metaforun tamamının (%100,00) olumlu olduğu görülmüştür. Aynı temada çocuğu olanların geliştirdikleri toplam 12 metaforun 9'unun (%75,00) olumlu

3'ünün ise (%45,00) olumsuz olduğu belirlenmiştir. Diğer kategori olan, “*Bir eylemsel olgu olarak cinsellik*” temasında çocuğu olmayan katılımcıların ürettikleri toplam 6 metaforun 5'inin (%83,33) olumlu olduğu, sadece 1'sinin ise (%16,67) olumsuz olduğu, çocuğu olan kişilerin ürettikleri toplam 13 metaforun 10'unun (%77,00) olumlu, 3'ünün ise (%23,00) olumsuz olduğu görülmüştür. “*Bir nesne/kavram olarak cinsellik*” temasında çocuksuz olanların ürettikleri toplam 9 metaforun 7'sinin (%77,77) olumlu olduğu, 2'sinin ise (%22,23) olumsuz olduğu, çocuğu olan kişilerin ürettikleri toplam 13 metaforun 8'inin (%61,50) olumlu, 5'inin ise (%38,50) olumsuz olduğu görülmüştür. Son kategori olan, “*Soyut bir kavram olarak cinsellik*” temasında çocuksuz olan ürettikleri toplam 7 metaforun 6'sının (%85,70) olumlu olduğu, 1'inin ise (%14,30) olumsuz olduğu, çocuğu olan kişilerin ürettikleri toplam 11 metaforun 9'unun (%81,80) olumlu, 2'sinin (%12,20) olumsuz olduğu belirlenmiştir. Toplamda değerlendirildiğinde, çocuğu olmayan katılımcıların geliştirdikleri toplam 26 metaforun 22'sine (%84,60) olumlu ve sadece 4'üne ise (%15,40) olumsuz anlamlar yüklendiği belirlenmiştir. Çocuğu olan kişilerin ise geliştirdikleri toplam 49 metaforun 36'sına (%73,46) olumlu ve 13'üne ise (%26,54) olumsuz anlamlar yüklendiği görülmüştür.

Katılımcıların oluşturdukları temalar bağlamında, oluşturulan metaforlara ve yüklenen anlamlara dair orijinal örnekler çocuk sayısına göre aşağıda verilmiştir. Bu noktada her metaforun önüne olumlu anlam yüklenenler için artı (+), olumsuz anlam yüklenenler için ise eksi (-) işareti konulmuş ve çocuğu olmayanlar (ÇY) ve çocuğu olanlar (ÇV) harfleri ile gösterilmiştir.

TEMA: Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak Cinsellik

(ÇY)+ *Güzel bir yemek:* Karın doyurmak başka yemekten keyif almak çok başkadır.

(ÇV)+ *Çikolata:* Mutluluk verir.

(ÇV)- *Az tuzlu pilav:* Güzel bir görüntüsü olsa da tadı kötüdür.

TEMA: Bir eylemsel olgu olarak cinsellik

(ÇY)+ *Oyun:* Beraber her şeyi paylaştığınız hayat arkadaşınızla gerektiğinde eğlenceli vakitler geçirmek ve neslin devamı için lazım olan cinselliği daha güzel şekilde yaşarız.

(ÇV)- *Yüzük takmak: Yüzük parmakta değilse kötü trip yersin.*

(ÇV)+ *İş: Meşgul eder ve sıkıntıyı giderir.*

TEMA: Bir nesne/kavram olarak cinsellik

(ÇY)+ *Parfüm: Tatlı bir esinti gibidir. Rüzgarın esintisiyle sizi uzaklara götürür. Nereye gitmek istediğine bağlı.*

(ÇY)- *Mevsim: Önce ilkbahar yaz gibi güzeldir ama sonra kış gibi monotonlaşır.*

(ÇV)- *Televizyon: İsteddiğin, sevdiğin film bitince kapatırsın.*

TEMA: Soyut bir kavram olarak cinsellik

(ÇY)+ *İyi bir şey: Çocuğun olur, mutlu olursun.*

(ÇV)+ *Bir olmak: Birliği, sevgiyi, muhabbeti, bağı geliştirir.*

(ÇV)- *Hiçbir şey: İyi bir evliliğim yoktur, o yüzden hoşlanmadığım bir şey.*

6.9.4 Katılımcıların Ürettikleri Metaforların Gelir Düzeyine Göre Dağılımını Gösteren Analizler

Çizelge 6.20: Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Gelir Düzeyine Göre Dağılımı

TEMA	METAFORLAR	$\Sigma f/\%$	$\Sigma f/\%$	METAFORLAR	$\Sigma f/\%$	$\Sigma f/\%$
	(Orta Gelir)	(+)	(-)	(Yüksek Gelir)	(+)	(-)
Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak Cinsellik	<i>Olumlu metaforlar</i>			<i>Olumlu metaforlar</i>		
	Tatlı bir yemek (2)			Şekerleme (1)		
	Şarap (1)			Şarap (1)		
	Su (1)			Çikolata (1)		
	Güzel bir yemek (1)			Sütlü bir tatlı (1)		
	Gıda (1)	f=9	f=3	<i>Olumsuz metaforlar</i>	f=4	f=0
	Çikolata (2)	%75,00	%25,00	-	%100,00	%0
	Çorbada tuz (1)					
	<i>Olumsuz metaforlar</i>					
	Biber (1)					
	Az tuzlu pilav (1)					
	Limon (1)					

Çizelge 6.20: (devam) Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Gelir Düzeyine Göre Dağılımı

Bir eylemsel olgu olarak cinsellik	<i>Olumlu metaforlar</i>		<i>Olumlu metaforlar</i>		
	Kitap okumak (2)		Okyanusta yüzmek		
	İş (1)		(1)		
	Tebessüm etmek (1)		Tango yapmak (1)		
	Nefes almak (1)	f=12	Oyun (1)	f=3	f=1
	Yemek yeme (2)		<i>Olumsuz metaforlar</i>		
	Yeniden doğmak (2)	%80,00	Parkur koşusu (1)	%75,00	%25,00
	Su içmek (3)	%20,00			
	<i>Olumsuz metaforlar</i>				
	Yüzük takmak (1)				
Sırat köprüsünden geçmek (2)					
Bir nesne/kavram olarak cinsellik	<i>Olumlu metaforlar</i>		<i>Olumlu metaforlar</i>		
	Para (1)		Kuş (1)		
	Ayna (1)		Ay (1)		
	İlaç (1)		Parfüm (1)		
	Parfüm (1)		<i>Olumsuz metaforlar</i>		
	Papatya (1)		Mevsim (1)		
	Tohum (1)				
	Güneş (1)	f=12		f=3	f=1
	Ağaç (2)				
	Çiçek bahçesi (2)	%66,66	%33,34	%75,00	%25,00
	Oyuncak (1)				
	<i>Olumsuz metaforlar</i>				
	Yağmur (1)				
	Yün yelek (1)				
	Yokuş (1)				
Robot (2)					
Televizyon (1)					

Çizelge 6.20: (devam) Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Gelir Düzeyine Göre Dağılımı

	<i>Olumlu metaforlar</i>		<i>Olumlu metaforlar</i>		<i>Olumsuz metaforlar</i>	
	<i>Soyut bir kavram olarak cinsellik</i>					
İhtiyaç (2)						
Tebessüm (1)						
Olmazsa olmaz (2)						
Bir olmak (2)	f=12	f=3				
Hayat (2)					f=3	f=0
Huzur veren bir dua (1)	%80,00	%20,00			%100,00	%0
İyi bir şey (2)						
<i>Olumsuz metaforlar</i>						
Risk (1)						
Hiçbir şey (2)						
Toplam	60	f=45 %75,00	f=15 %25,00	15	f=13 %86,60	f=2 %13,40

Tablo64.20'ye bakıldığında; katılımcıların oluşturdukları metaforların ve bu metaforlara ilişkin algılarının gelir düzeylerine göre nasıl değişim gösterdiğini görebilmek için yapılan analiz sonucunda her bir temanın gelir düzeyine göre dağılımının şu şekilde gerçekleştiği saptanmıştır: “*Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak cinsellik*” temasında orta gelir düzeyinde olan bireylerin geliştirdikleri toplam 15 metaforun 12’sinin (%80,00) olumlu olduğu 3’ünün (%20,00) olumsuz görülmüştür. Aynı temada yüksek gelir düzeyinde olanların geliştirdikleri toplam 4 metaforun 3’ünün de (%100,00) olumlu olduğu belirlenmiştir. Diğer kategori olan, “*Bir eylemsel olgu olarak cinsellik*” temasında orta gelir düzeyindeki katılımcıların olan ürettikleri toplam 15 metaforun 12’sinin (%80,00) olumlu olduğu, 3’ünün ise (%20,00) olumsuz olduğu, yüksek gelir düzeyinde olanların geliştirdikleri toplam 4 metaforun 3’ünün (%75,00) olumlu sadece 1’inin ise (%25,00) olumsuz olduğu görülmüştür. “*Bir nesne/kavram olarak cinsellik*” temasında orta gelir düzeyindeki katılımcıların olan ürettikleri toplam 18 metaforun 12’sinin (%66,66) olumlu olduğu, 6’sının ise (%33,34) olumsuz olduğu, yüksek gelir düzeyinde olan kişilerin ürettikleri toplam 4 metaforun metaforun 3’ünün (%75,00) olumlu sadece 1’inin ise (%25,00) olumsuz olduğu belirlenmiştir. Son

kategori olan, “*Soyut bir kavram olarak cinsellik*” temasında orta gelirde olanların ürettikleri toplam 15 metaforun 12’sinin (%80,00) olumlu olduğu, 3’ünün ise (%20,00) olumsuz olduğu, yüksek gelir düzeyinde olan kişilerin ürettikleri toplam 3 metaforun tamamının (%100,00) olumlu olduğu saptanmıştır. Toplamda değerlendirildiğinde, orta gelir düzeyinde olan katılımcıların geliştirdikleri toplam 60 metaforun 45’ine (%75,00) olumlu ve 15’üne ise (%25,00) olumsuz anlamlar yüklendiği belirlenmiştir. Yüksek gelir düzeyine sahip olan kişilerin ise geliştirdikleri toplam 15 metaforun 13’üne (%86,60) olumlu ve sadece 2’sine ise (%13,40) olumsuz anlamlar yüklendiği görülmüştür.

Katılımcıların oluşturdukları temalar bağlamında, oluşturulan metaforlara ve yüklenen anlamlara dair orijinal örnekler gelir düzeyine göre aşağıda verilmiştir. Bu noktada her metaforun önüne olumlu anlam yüklenenler için artı (+), olumsuz anlam yüklenenler için ise eksi (-) işareti konulmuş ve orta gelir düzeyine sahip olanlar (OGD) ve yüksek gelir düzeyine sahip olanlar (YGD) harfleri ile gösterilmiştir.

TEMA: Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak Cinsellik

(OGD)+ Çorbada tuz: Çorbaya tadını veren, lezzeti ortaya çıkaran tuz gibidir.

(YGD)+ Sütü bir tatlı: Hayatın içindeki stresli durumlarda veya genel gidişatı içinde bize gerçekten zevk veren bir olgudur.

TEMA: Bir eylemsel olgu olarak cinsellik

(OGD)+ Nefes almak: Nasıl nefes alarak yaşıyorsak cinsellikle de evliliğimize devam ediyoruz.

(OGD)- Sırat köprüsünden geçmek: Geçebildiğin takdirde cennete gidersin, düştüğünde cehennemdir. Ama çok ince bir yoldur. Düşüp düşmeyeceğini bilemezsin.

(YGD)+ Tango yapmak: Uyumlu ve haz vericidir.

TEMA: Bir nesne/kavram olarak cinsellik

(OGD)+ Ayna: İlişkinin diğer boyutlarını etkileyen, netleştiren, yansıtan bir şeydir.

(OGD)- Yün yelek: Önce ısıtır, sonra gıdıklar ve rahatsız etmeye başlar.

(YGD)+ Ay: Geceleri ışık saçar.

TEMA: Soyut bir kavram olarak cinsellik

(OGD)+ İhtiyaç: Doğanın bir parçasıdır ve hayatın devamı için gereklidir.

(OGD)+ Hiçbir şey: Olsa da olur olmasa da. Zorunluluk değildir.

(YGD)- Bembeyaz bir şey: Temiz ve açıktır.

7 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, evli bireylerin evlilik doyumlarının çeşitli değişkenlere göre ele alındığı ve cinsellik olgusuna dair bakış açılarının metafor analizi yoluyla incelendiği bu araştırmanın amaçları bağlamında elde edilen bulguların alan yazın çerçevesinde tartışılması, yorumlanması ve ulaşılan bu sonuçlar ışığında getirilen öneriler yer almaktadır.

7.1 Sonuç ve Tartışma

7.1.1 Örneklemin Genel Yapısına İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın nicel örneklemini oluşturan bireylerin; 208'inin (%73,5) kadın, 75'inin (%26,5) ise erkek olduğu belirlenmiştir. Kadınların bu tür çalışmalarda yer almaya erkeklere göre daha fazla istekli oldukları bu bulguda etkili olmuş olabilir. Katılımcıların; 98'inin (%34,6) 25-29 yaş arasında olduğu, 77'sinin (%27,2) 30-34 yaş arasında olduğu, 47'sinin (%16,6) 35-39 yaş arasında olduğu, 23'ünün (%8,1) 40-44 yaş arasında olduğu ve 38'inin (%13,4) 45 yaş ve üzerinde olduğu belirlenmiştir. Yaş aralıklarının araştırmanın amacı çerçevesinde beklentiyi karşıladığı söylenebilir. Katılımcıların; 79'unun (%27,9) 20-24 yaş arasında evlendiği, 149'unun (%52,7) 25-29 yaş arasında evlendiği, 45'inin (%15,9) 30-34 yaş arasında evlendiği ve 10'unun (%3,5) 35 yaş ve üzerinde evlendiği belirlenmiştir. Yine katılımcıların; 128'inin (%45,2) 0-3 yıldır evli olduğu, 167'sinin (%23,7) 4-7 yıldır evli olduğu, 33'ünün (%11,7) 8-11 yıldır evli olduğu, 14'ünün (%4,9) 12-15 yıldır evli olduğu ve 41'inin (%14,5) 16 yıl ve üzerinde evli olduğu saptanmıştır. Örneklemini oluşturan bireylerin; 207'sinin (%73,1) lisans mezunu, 76'sının (%26,9) ise yüksek lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların; 106'sının (%37,5) çocuğu olmadığı, 104'ünün (%36,7) 1 çocuğu olduğu ve 73'ünün ise (%25,8) 2 ve üzerinde çocuğu olduğu saptanmıştır. Son olarak katılımcıların; 241'inin (%385,2) orta gelir düzeyinde olduğu, 42'sinin ise (%14,8) yüksek gelir düzeyinde olduğu görülmüştür. Genel olarak bakıldığında araştırmanın amaçları bağlamında ulaşılan bireylerin demografik özelliklerine göre dağılımları

araştırmayı yürütebilmek için yeterli bulunmuştur. Araştırmanın nitel örneklemini ise 30'u erkek 45'i kadın olmak üzere toplam 75 kişiden oluşmaktadır.

7.1.2 Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Yapılan analizler; evlilik doyumu ölçeği toplam ve tüm alt boyut aritmetik ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t testi sonucunda; kadın ve erkek katılımcıların evlilik doyumu *toplam ve aile ile benlik alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermiştir. Yine aynı bulgular incelendiğinde; *cinsellik alt boyut* puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Elde edilen farklılık erkek katılımcıların lehine gerçekleşmiştir. Başka bir deyişle, erkek katılımcılar cinsel doyumu kadın katılımcılardan daha fazla yaşamaktadırlar.

Yukarıda bahsedilen nicel bulguların ardından katılımcıların cinselliğe dair geliştirdikleri metaforların cinsiyetlerine göre dağılımı ele alınmıştır. Buna göre her bir temanın cinsiyete göre dağılımının şu şekilde gerçekleştiği görülmüştür: “*Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak cinsellik*” temasında erkeklerin ürettikleri toplam 6 metaforun 6'sının da olumlu olduğu, olumsuz bir metafor bulunmadığı, kadınların ürettikleri toplam 10 metaforun 7'sinin olumlu, 3'ünün ise olumsuz olduğu görülmüştür. Bir diğer kategori olan, “*Bir eylemsel olgu olarak cinsellik*” temasında erkeklerin ürettikleri toplam 6 metaforun 5'inin olumlu olduğu, sadece 1'inin ise olumsuz olduğu, kadınların ürettikleri toplam 13 metaforun 10'unun olumlu, 3'ünün ise olumsuz olduğu belirlenmiştir. “*Bir nesne/kavram olarak cinsellik*” temasında ise erkeklerin ürettikleri toplam 9 metaforun 7'sinin olumlu olduğu, 2'inin ise olumsuz olduğu, kadınların ürettikleri toplam 13 metaforun 8'inin olumlu, 5'inin ise olumsuz olduğu belirlenmiştir. Son kategori olan, “*Soyut bir kavram olarak cinsellik*” temasında erkeklerin ürettikleri toplam 9 metaforun 9'unun da olumlu olduğu, olumsuz bir metafor olmadığı, kadınların ürettikleri toplam 9 metaforun 6'sının olumlu, 3'ünün ise olumsuz olduğu görülmüştür. Toplamda değerlendirildiğinde, erkek katılımcıların geliştirdikleri toplam 30 metaforun 27'sine olumlu ve sadece 3'üne ise olumsuz anlamlar yüklendiği belirlenmiştir. Kadınların ise

geliştirdikleri toplam 45 metaforun 31'ine olumlu ve 14'üne ise olumsuz anlamlar yüklediği görülmüştür.

İlgili alan yazın incelendiğinde bu araştırmanın bulgularıyla benzer bulgular görülmüştür. İmamoğlu ve Yasak (1997) yaptıkları araştırmada erkeklerin evliliklerinden daha fazla doyum yaşadıklarını ve bunun erkeklerin cinselliğe daha fazla önem yüklemeleri ile ilgili olduğunu bulmuşlardır. Polat (2006) ise evlilikte aldatma eğilimini incelediği yüksek lisans tezinde cinsiyetin önemli bir yordayıcı olduğunu bildirmiştir. Bu bulgu cinsiyetin aldatma eğiliminden hareketle evlilik doyumunda fark oluşturan önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. Yine Üncü (2007) yaptığı araştırmada erkeklerin evlilik doyum puanlarının kadınlarınkinden yüksek olduğunu bulmuştur. Ancak literatürde cinsiyete göre evlilik doyumunun değişmediğini gösteren araştırmalar da mevcuttur. Çağ ve Yıldırım (2013) araştırmalarında evlilik doyumunun cinsiyete göre değişmediğini bildirmektedirler. Ancak genel kabul erkeklerin evlilikte cinsel doyuma kadınlardan daha fazla önem verdiği şeklindedir. Hem alandaki diğer çalışmaların hem de bu araştırmanın nicel ve nitel bulgularının örtüştüğü görülmektedir.

7.1.3 Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Evlilik doyumunu ölçeceği puanlarının ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda, yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın toplam, cinsellik ve benlik alt boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür. Diğer bir ifade ile katılımcıların toplam evlilik doyumunu ile cinsellik ve benlik alt boyut puanları yaşlarına göre değişmemektedir.

İlgili analizlere bakıldığında, katılımcıların evlilik doyumunu aile alt boyut puanları yaş gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın ise istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür. Belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan analiz sonucunda farklılığın, 25-29 yaş arasında olan katılımcılarla 45 yaş ve üzerinde olan katılımcılar arasında 45 yaş ve üzerinde olan bireyler; 30-34 yaş arasında olan katılımcılarla 45 yaş ve üzerinde olan katılımcılar arasında 45 yaş ve üzerinde olan bireyler lehine olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre 45 yaş ve üzerinde olan bireylerin evlilik doyumunu aile alt boyut puan ortalamaları hem 25-29 yaş

arasında olan hem de 30-34 yaş arasında olan bireylerden daha yüksektir. Yalçın (2014)'ın evli kadınlarda yürüttüğü araştırma bulguları da benzerlik göstermektedir. Araştırmaya göre 41 yaş ve üzerindeki kadınların evlilik uyum düzeyleri 21-30 yaş arasındaki kadınlarınkinden yüksek bulunmuştur. Bu bulgunun elde edilmesinde, kişilerin yaşları arttıkça kök ailelerini evliliklerine daha az müdahil kılmalarının etkili olduğu söylenebilir. Ancak daha genç yaşlarda evlenen kişilerin evliliklerine kök ailelerin çoğunlukla daha fazla müdahale ettikleri bilinmektedir. Burada hem kültürel etkilerin devreye girdiği hem de kişilerin yaşları arttıkça kendilerinin olgunlaşması ile evliliklerinde daha bilinçli davranışlar geliştirmelerinin etkili olduğu ileri sürülebilir.

7.1.4 Evlilik Yaşı Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Yapılan analizler, evlilik doyumu ölçeği puanlarının evlilik yaşı değişkenine göre toplam, aile ve benlik alt boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Başka bir deyişle katılımcıların toplam evlilik doyumu ile aile ve benlik alt boyut puanları evlilik yaşlarına göre farklılaşmamaktadır. Ancak aynı analizler incelendiğinde, katılımcıların evlilik doyumu cinsellik alt boyut puanları evlilik yaşı gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki farkın ise istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir. Belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan analizlerin sonucunda farklılığın, 20-24 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılarla 35 yaş ve üzerinde evlenmiş olan katılımcılar arasında 20-24 yaş arasında olan bireyler lehine; 25-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcılarla 35 yaş ve üzerinde evlenmiş olan katılımcılar arasında 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireyler lehine olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre 35 yaş ve üzerinde evlenmiş olan bireylerin evlilik doyumu cinsellik alt boyut puan ortalamaları hem 20-24 yaş arasında evlenmiş olan hem de 25-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerden daha düşüktür.

Aynı zamanda evlilik yaşına göre katılımcıların cinselliğe ilişkin geliştirdikleri metaforların değişip değişmediğini belirlemek için yapılan analizler; “*Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak cinsellik*” temasında 20-29 yaş arasında evlenmiş olan bireylerin geliştirdikleri toplam 10 metaforun 9'unun olumlu sadece 1'inin ise olumsuz olduğu, 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin geliştirdikleri toplam 6 metaforun 4'ünün olumlu 2'sinin ise olumsuz olduğu belirlenmiştir.

Diğer kategori olan, “*Bir eylemsel olgu olarak cinsellik*” temasında 20-29 yaş arasında evlenmiş olan kişilerin ürettikleri toplam 12 metaforun 10’unun olumlu olduğu, 2’sinin ise olumsuz olduğu, 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin ürettikleri toplam 7 metaforun 5’inin olumlu, 2’sinin ise olumsuz olduğu belirlenmiştir. “*Bir nesne/kavram olarak cinsellik*” temasında ise 20-29 yaş arasında evlenmiş olanların ürettikleri toplam 13 metaforun 10’unun olumlu olduğu, 3’ünün ise olumsuz olduğu, 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin ürettikleri toplam 9 metaforun 5’inin olumlu, 4’ünün ise olumsuz olduğu görülmüştür. Son kategori olan, “*Soyut bir kavram olarak cinsellik*” temasında 20-29 yaş arasında evlenmiş olanların ürettikleri toplam 7 metaforun 7’sinin de olumlu olduğu, olumsuz bir metafor olmadığı, 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin ürettikleri toplam 11 metaforun 8’inin olumlu, 3’ünün ise olumsuz olduğu görülmüştür. Toplamda bakıldığında, 20-29 yaş arasında evlenmiş olan katılımcıların geliştirdikleri toplam 42 metaforun 36’sına olumlu ve sadece 6’sına ise olumsuz anlamlar yüklendiği belirlenmiştir. 30 yaş ve üzerinde evlenmiş olan kişilerin ise geliştirdikleri toplam 33 metaforun 22’sine olumlu ve 11’ine ise olumsuz anlamlar yüklendiği saptanmıştır. Bu nitel bulgular, 35 yaş ve üzerinde evlenmiş kişilerin cinsel doyum puanlarının daha düşük olduğuna dair elde edilen nicel bulguları destekler niteliktedir. Bu noktada bu bulguları açıklamada birkaç farklı görüş ileri sürülebilir. Öncelikle ileri yaşlarda yapılan evliliklerde cinsel çekimin kişiler için daha sonraki kriterlerden biri haline gelmiş olmasının, öncelikle daha mantık bağlamındaki kıstasların göz önüne alınmasının bu bulguda etkili olduğu söylenebilir. Diğer yandan otuz beşli yaşlar kişinin mesleki kariyerinde daha üst noktalara geldiği ve iş yaşamına dair sorumluluk ve buna bağlı stres durumlarının arttığı bir evredir. Dolayısıyla evliliklerinde cinselliğe dair motivasyonların görece düştüğü ileri sürülebilir. Bu bulgulardaki bir başka neden olan olarak, otuz beşli yaşlardan itibaren fiziksel performanstaki düşüşün de etkili olduğu söylenebilir.

7.1.5 Evlilik Süresi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Evlilik doyumunu ölçeceği puanlarının sıralamalar ortalamalarının evlilik süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda, evlilik süresi gruplarının sıralamalar ortalamaları arasındaki fark hem toplam hem de aile, cinsellik ve benlik alt

boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile katılımcıların evlilik doyumu evlilik sürelerine göre değişmemektedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen ve desteklemeyen bazı çalışmalar mevcuttur. Çağ ve Yıldırım (2013) yaptıkları çalışmada evlilik süresinin evlilik doyumunu yormadığını bildirmişlerdir. Diğer yandan Üncü (2007) araştırmasında evlilik süresi arttıkça evlilik doyumunun da arttığını bildirmektedir. Aslında bu farklı sonuçlar evlilik doyumunda evlilik süresi değişkeninin tek başına anlamlı olmadığını, sürece başka değişkenlerin de girdiğini göstermektedir.

7.1.6 Eğitim Düzeyi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Evlilik doyumu ölçeği toplam ve tüm alt boyut aritmetik ortalamalarının eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonucunda; lisans mezunu ve yüksek lisans mezunu olan katılımcıların evlilik doyumu toplam evlilik doyumu ile aile, cinsellik ve benlik alt boyut puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Başka bir söylemle, bireylerin evlilik doyumu lisans veya yüksek lisans mezunu olmalarına göre farklılık göstermemektedir. İlgili alan yazında buna dair farklı bulgular gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin Üncü (2007) araştırmasında lise mezunu olan evli bireylerin ilköğretim mezunu olanlardan daha yüksek evlilik doyumu yaşadığını üniversite mezunlarında ise bir değişim olmadığını bulmuştur. Ancak bu çalışmada lisans ve yüksek lisans mezunları karşılaştırıldığı için ve iki mezuniyet derecesi de yüksek düzeyde eğitim olduğu için bu yapıdaki bireyler birbirine benzemektedir. Anlamlı bir farklılık elde edilmemesinde bu durumun etkili olabileceği düşünülmektedir.

7.1.7 Çocuk Sayısı Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Katılımcıların evlilik doyumu puanlarına ait aritmetik ortalamalarının çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda toplam evlilik doyumu ile aile ve benlik alt boyut puanları çocuk sayısı gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Başka bir ifade ile, araştırma kapsamındaki evli bireylerin toplam evlilik doyumu ile aile ve benlik alt boyut puanları çocuk sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak

aynı analiz incelendiğinde, çocuk sayısı gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark evlilik doyumu cinsellik alt boyutu için istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu bulgunun ardından ortaya çıkan anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan analizler ele alındığında, elde edilen farklılığın çocuğu olmayan bireyler ile 1 çocuğu olan bireyler arasında çocuğu olmayan bireyler lehine gerçekleştiği görülmüştür. Bu bulguya göre, çocuğu olmayan bireyler evlilik doyumunun cinsellik boyutunu 1 çocuğu olan kişilerden daha fazla yaşamaktadır.

Cinsellik alt boyutu için elde edilen bu nicel bulgunun ardından, katılımcıların çocuk sahibi olup olmamalarına göre geliştirdikleri cinselliğe dair metaforların nasıl dağıldığına bakılmış ve nicel bulguları destekleyen sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre; *“Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak cinsellik”* temasında çocuğu olmayan bireylerin geliştirdikleri toplam 4 metaforun tamamının olumlu olduğu görülmüştür. Aynı temada çocuğu olanların geliştirdikleri toplam 12 metaforun 9’unun olumlu 3’ünün ise olumsuz olduğu belirlenmiştir. Diğer kategori olan, *“Bir eylemsel olgu olarak cinsellik”* temasında çocuğu olmayan katılımcıların ürettikleri toplam 6 metaforun 5’inin olumlu olduğu, sadece 1’sinin ise olumsuz olduğu, çocuğu olan kişilerin ürettikleri toplam 13 metaforun 10’unun olumlu, 3’ünün ise olumsuz olduğu görülmüştür. *“Bir nesne/kavram olarak cinsellik”* temasında çocuksuz olanların ürettikleri toplam 9 metaforun 7’sinin olumlu olduğu, 2’sinin ise olumsuz olduğu, çocuğu olan kişilerin ürettikleri toplam 13 metaforun 8’inin olumlu, 5’inin ise olumsuz olduğu görülmüştür. Son kategori olan, *“Soyut bir kavram olarak cinsellik”* temasında çocuksuz olan ürettikleri toplam 7 metaforun 6’sının olumlu olduğu, 1’inin ise olumsuz olduğu, çocuğu olan kişilerin ürettikleri toplam 11 metaforun 9’unun olumlu, 2’sinin olumsuz olduğu belirlenmiştir. Toplamda değerlendirildiğinde, çocuğu olmayan katılımcıların geliştirdikleri toplam 26 metaforun 22’sine olumlu ve sadece 4’üne ise olumsuz anlamlar yüklendiği belirlenmiştir. Çocuğu olan kişilerin ise geliştirdikleri toplam 49 metaforun 36’sına olumlu ve 13’üne ise olumsuz anlamlar yüklendiği görülmüştür.

Bu araştırmadaki bulguya benzer şekilde, Şendil ve Korkut (2008) çift uyumunda çocuk sayısının etkili bir değişken olduğunu, çocuk sayısı arttıkça çift uyumunun düştüğünü bildirmişlerdir. Ancak Yalçın (2004) evli kadınlarla

yaptığı araştırmasında çocuk sayısına göre evlilik uyumu puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını bildirmektedir. Bu bulgunun, yürütülen çalışmanın sadece kadınlarla yapılmış olması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Zaten bu çalışmada da erkeklerin daha yüksek doyum puanlarının varlığı bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Çocuk sahibi olmayan bireylerde cinsel doyumun daha yüksek olmasının beklendik bir bulgu olduğu ileri sürülebilir. Çocuğun dünyaya gelmesi ile artan sorumluklar ve evlilikteki karı-koca statülerinin yanında anne-baba statülerinin de eklenmesi ile eşlerin birbirlerine ayırdıkları zamanın azalması bu bulguda etkilidir. Ayrıca hamilelik ve doğum süreci ile kadında ortaya çıkan fiziksel değişimlerin de cinsel doyumunu belli bir süre bile olsa olumsuz etkilediği bilinmektedir.

7.1.8 Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışmalar

Evlilik doyumunu ölçeği toplam ve tüm alt boyut aritmetik ortalamalarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonucunda; orta ve yüksek gelir düzeyine sahip olan katılımcıların evlilik doyumunu toplam evlilik doyumunu ile aile ve benlik alt boyut puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Başka bir ifadeyle, bireylerin evlilik doyumları toplam ve aile ile benlik alt boyut puanları gelir düzeylerine göre farklılık göstermemektedir. Ancak aynı analizlere bakıldığında; cinsellik alt boyut puanları aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Elde edilen farklılık yüksek gelir düzeyine sahip olan katılımcıların lehine gerçekleşmiştir. Başka bir deyişle, yüksek gelir düzeyine sahip olan bireyler cinsel doyumunu orta gelir düzeyine sahip olan katılımcılardan daha fazla yaşamaktadırlar.

Yüksek gelir düzeyine sahip olan kişilerin cinsellik alt boyut puanlarının daha yüksek olduğuna dair elde edilen bu nicel bulgunun ardından, katılımcıların cinselliğe dair geliştirdikleri metaforların gelir düzeyine göre nasıl dağıldığı incelenmiştir. Yine elde edilen sonuçlar nicel bulguları destekler nitelikte olmuştur. Buna göre; “*Yiyecek-İçecek gibi bir olgu olarak cinsellik*” temasında orta gelir düzeyinde olan bireylerin geliştirdikleri toplam 15 metaforun 12’sinin olumlu olduğu 3’ünün olumsuz görülmüştür. Aynı temada yüksek gelir düzeyinde olanların geliştirdikleri toplam 4 metaforun 3’ünün de olumlu olduğu belirlenmiştir. Diğer kategori olan, “*Bir eylemsel olgu olarak cinsellik*”

temasında orta gelir düzeyindeki katılımcıların olan ürettikleri toplam 15 metaforun 12'sinin olumlu olduğu, 3'ünün ise (%20,00) olumsuz olduğu, yüksek gelir düzeyinde olanların geliştirdikleri toplam 4 metaforun 3'ünün olumlu sadece 1'inin ise olumsuz olduğu görülmüştür. “*Bir nesne/kavram olarak cinsellik*” temasında orta gelir düzeyindeki katılımcıların olan ürettikleri toplam 18 metaforun 12'sinin olumlu olduğu, 6'sının ise olumsuz olduğu, yüksek gelir düzeyinde olan kişilerin ürettikleri toplam 4 metaforun metaforun 3'ünün olumlu sadece 1'inin ise olumsuz olduğu belirlenmiştir. Son kategori olan, “*Soyut bir kavram olarak cinsellik*” temasında orta gelirde olanların ürettikleri toplam 15 metaforun 12'sinin olumlu olduğu, 3'ünün ise olumsuz olduğu, yüksek gelir düzeyinde olan kişilerin ürettikleri toplam 3 metaforun tamamının olumlu olduğu saptanmıştır. Toplamda değerlendirildiğinde, orta gelir düzeyinde olan katılımcıların geliştirdikleri toplam 60 metaforun 45'ine olumlu ve 15'üne ise olumsuz anlamlar yüklendiği belirlenmiştir. Yüksek gelir düzeyine sahip olan kişilerin ise geliştirdikleri toplam 15 metaforun 13'üne olumlu ve sadece 2'sine ise olumsuz anlamlar yüklendiği görülmüştür. Alan yazında bu bulguyu desteler nitelikte; Şendil ve Korkut (2008) çift uyumunda demografik değişkenlerin rolünü inceledikleri araştırmada düşük sosyoekonomik düzeydeki bireylerin çift uyumlarının da düşük olduğunu bildirmişlerdir. Aslında bu araştırmada elde edilen ve birbirini destekleyen nicel ve nitel bulguların da beklendiği bulgular olduğu söylenebilir. Kişilerin maddi zorluklarının, geçim sıkıntılarının ciddi bir stres kaynağı olduğu bilinmektedir. Bu zorlukların içindeki bireylerin bu olumsuzluklarının cinsel yaşamlarını doğrudan veya dolaylı şekilde etkilemesi kaçınılmaz bir durum olarak yorumlanabilir.

Araştırmanın tüm bulguları genel olarak değerlendirildiğinde en göze çarpan bulgu evlilik doyumuna dair bulgularda hep cinsellik alt boyutunun ön plana çıkmasıdır. Bu bulgudan hareketle evlilik doyumunda cinselliğin oldukça önemli bir değişken olduğu söylenebilir. Kaldı ki ilgili alan yazında bunu doğrular nitelikte araştırmalara ve söylemlere rastlanmıştır. Çağ ve Yıldırım (2013) evlilik doyumunun yordayıcılarını araştırdıkları çalışmalarında cinselliğin evlilik doyumunu yordayan önemli bir değişken olduğunu ortaya koymuşlardır. Yine Litzinger ve Gordon (2005) evli kişilerin cinsel doyum ve

evlilik doyumları arasındaki ilişkileri ele aldıkları araştırmalarında cinsel doyumun evlilik doyumunu yordadığını bildirmektedirler. Ayrıca Greef (2000) diğer başka değişkenlerle birlikte cinsel doyumun evlilik doyumunun önemli belirleyicilerinden biri olduğunu ileri sürmektedir. Benzer şekilde Yıldırım (1992) de cinsel yaşamda eşlerin uyumunun sağlıklı bir evlilik ve evlilikten alınacak doyum için önemli bir unsur olduğunu ifade etmektedir. Bunları destekler biçimde, Jose ve Alfons (2007) kendi araştırmalarında cinsel sorunlar arttıkça evlilik doyumunun düştüğünü bildiren araştırmaların sıklığına vurgu yapmaktadırlar. Ülkemizde boşanma nedenleri ile ilgili yapılan bir araştırmanın bulguları da yukarıda anlatılan durumları doğrular niteliktedir. Şöyle ki boşanmış çiftlerle yapılan görüşmelerde, bu boşanmış çiftlerin %42'sinin evliliklerinde hiçbir zaman cinsel konularda anlaşamadıkları saptanmıştır (Arıkan, 1992). Bu bulgu da evlilik doyumunda cinselliğin önemine işaret etmektedir.

7.2 Öneriler

Bu kısımda araştırmanın nicel ve nitel bulgularından hareketle geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Öncelikle, araştırmanın hem nicel hem de nitel bulguları evlilik doyumunda cinsel uyum ve doyumun önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Bunu destekleyen bir çok farklı araştırma bulgusu da bulunmaktadır. Bu noktada, evlilik doyumunda önemli bir değişken olan cinsellik olgusu ile ilgili çiftlerin sağlıklı kaynaklardan bilgilenmesinin önemli olduğu düşünölmektedir.

Evlilik doyumunda önemli bir unsur olan cinsel yaşamın aslında kişinin cinselliğe dair bilgileriyle ve mitleri ile ilgili olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, cinsel eğitimin erken yaşlarda ailede başlamasının, bunun okullar tarafında desteklenmesinin gerekli olduğu söylenebilir.

Bir diğer öneri olarak, sadece çiftlerin evliliklerinde yaşadıkları sorunlarda aile danışmanlığı hizmeti almalarının yeterli olmadığı mutlaka evlilik öncesinde de böyle hizmette yer almalarının gelecekteki evliliklerine olumlu yansımaları olacağı düşünölmektedir. Bu kapsam da aile danışmanlığı alanında çalışan uzmanların evlilik öncesi konularına daha fazla eğilmelerinin, evlilik öncesi eğitim programları düzenlemelerinin gerekli bir husus olduğu ileri sürölebilir.

Yine aile danışmanlarının yürüttükleri danışmanlık hizmetlerinde evlilik doyumunda problem olan çiftlerle cinsellik konusuna değinmelerinin önemli olduğu düşünölmektedir. Var olan cinsel sorunların çözümlerinin evlilik doyumunu olumlu şekilde etkileyeceği açıktır.

Ayrıca ölkemizde cinselliğe dair konular halen bir tabu olarak görölmekte kişiler yaşadıkları cinsel problemleri başkaları ile konuşmak bir tarafa profesyonel yardım almaya bile yanaşmakta zorlanmalar yaşamaktadırlar. Bu konuda kamu spotlarının oluşturulmasının, daha önce de değinildiği gibi cinsel eğitimlerin erken yaşlarda verilmesinin önemli olduğu düşünölmektedir.

Bu araştırmada nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma araştırma yönteminin açıklayıcı sırasal deseni kullanılmıştır. Aynı konunun başka değışkenler ve yöntemler ile de ele alınmasının alanı zenginleştireceği düşünölmektedir. Bu noktada daha büyük örneklerle sadece nicel veya sadece nitel yöntemlerin kullanıldığı araştırmalar yapılabileceği gibi, karma araştırma yönteminin farklı desenleri de kullanılabilir.

Son olarak bu araştırmada sadece üniversite mezunu olan kişilerle çalışılmıştır. Konuyu daha ayrıntılı anlayabilmek adına farklı eğitim düzeylerinde ve sosyoekonomik yapılarda olan kişilerle de çalışılmasının yararlı olacağı düşünölmektedir.

KAYNAKLAR

- Alkan, E.** (2008). Cinsel İşlev Bozuklukları ve Kişilerarası Tarz, Öfke, Kendilik Algısı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Anderson, S.A., Russel W.R., Schumm, J.** (1983). Perceived marital quality and family life-cycle categories: a further analysis. *Journal of Marriage and the Family*. 45(2):127-139.
- Abalı, S.** (2006). Boşanmak İçin Başvuran Kadınların Evlilikteki Cinsel Yaşamlarını Boşanma Nedeni Olarak Görme Durumları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arıkan, Ç.** (1992). Yoksullukta ve Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma. Ankara
- Atalay, B., Kondaş, Y., Beyazıt, M., Madenoğlu, S. Kemal, S.** (1992). Türk Aile Yapısı Araştırması. Ankara.
- Akıntürk, T.** (1996). Aile Hukuku, 4. Bası, Ankara.
- Boyacıoğlu, G.** (1999). Kadın Cinsel İşlev bozuklukları. *Psikiyatri Dünyası*, 2: 54-59.
- Bozdemir, N. Ve Özcan, S.** (2011). Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış, *TJFMPC*, 5:37-46.
- Bıyıkoğlu, E.** (2012). Evlilik Uyumunun Mükemmeliyetçilik Özellikleri, Stresle Başa Çıkma Stratejileri Ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Collins, E. C., ve Green J. L.** (1990). Metaphors: the construction of a perspective. *Theory into Practice*. 29(2), 71-77.
- Creswell, J.W.** (2002). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Pearson Education, Upper Saddle River, NJ.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ.** (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 13-23.
- Çelik, M.** (2006). Evlilik Doyum Ölçeği Geliştirme Çalışması. Doktora Tezi, T.C. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çeri, Ö. Yılmaz, A. ve Soykan, A.** (2008). Cinsel İşlev Bozuklukları. *Türkiye Klinikleri J Psychiatry-Special Topics*, 1(2): 71-78.
- Çelik, M. Ve Yazgan, B.** (2009). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları *Dergisi*. Cilt 18, Sayı 2, Sayfa 247-269 247.
- Doğan, E.** (1998). Evlilerde yalnızlık, depresyon, benlik saygısı ve denetim odağı inancı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Zülfikar Ö.** (2008). NLP Teknikleri İle Aile Sorunları ve Çözüm Önerileri; ss.318
- Erberk, E., Beştepe, E. Akar, H. Eradamlar, N. ve Alpan, R. L.** (2005). Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam*; 18 (1): 39-47.
- Fışiloğlu, H.** (1992). Lisans üstü öğrencilerin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7:16-23.

- Fritsch, İ.** (1985). Anne Baba Boşanıyor. İstanbul: Afa Yayınları.
- Şendil, D. ve Korkut, Y.** (2012). evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi, Psikoloji Çalışmaları Dergisi, Cilt: 28 - Sayı: 1 s.15-34
- Greef, A. P.** (2000). Characteristic of families that function well. Journal of Family issues, S. 21, SS. 948-962.
- Gerson, R.** (1995). The Family Life Cycle: Phases, Stages and Crises. Integrating Family Therapy. (R.H. Mikesell, D. Lusteran & S. H. Mcdaniel Editörler). Washington, DC: American Psychological Association. SS.91-112.
- Gladding, S.T.** (2002). Family Therapy. History, Theory and Practice. Second Edition, Merrill Prentice Hall. SS.3-26.
- Gülsün, M., Ak, M. ve Bozkurt, A.** (2009). Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Sayı:1, 68-69.
- Guo, B., Huang, J.** (2005). Marital and sexual satisfaction in chinese families; exploring the moderating effects. Journal of Sex Marital Ther.,Jan-Feb;31(1):21-9.
- Gerstel, N., Riessman, C. K., Rosenfield, S.** (1985). Explaining the Symptomatology of Seperated and Divorced Woman and Men : The Role of Material Conditions and Social Networks. Social Forces, 64, 84-101.
- Yalçın, H.** (2014). Journal of Research in Education and Teaching. Evlilik Uyumu ile Sosyodemografik Özellikler Arasındaki ilişki. Cilt:3 Sayı:1 s 2146-9199.
- Houseknecht, S.K., Macke, A.S.** (1991). Combining marriage and career: the marital adjustment of professionalwomen. Journal of Marriage and the Family, 43: 651-661.
- Huston, L., Vangelesti, A.L.** (1991). Socioemotional behavior and satisfaction in marital relationships: Alongitudinal study. Journal of Personality and Social Psychology, s:721-733.
- İbrahimoğlu, D.** (2004). Evlilikte Doğru Seçim Ailede Mutluluk. (Birinci Baskı). İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- İçli, T.** (2001). Ailede kadına karşı şiddet ve diğerleri, Ankara. KSSGM Yayınları.
- İmamoglu O. ve Yasak, Y.** (1997). Dimensions of marital relationships as perceived by Turkish husbands and wives. Genetic, Social and General Psychology Monographs, 123(2), 211-232.
- İncesu, C.** (2006). Erkek Cinselliği. İstanbul: Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği Yayınları.
- İncesu, C.** (2007). Kadın Cinselliği. İstanbul: Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği Yayınları.
- İncesu, C.** (2004). Cinsel İşlev ve Cinsel İşlev Bozuklukları. Klinik Psikiyatri, 3: 3-13.
- İncesu, C.** (2007). Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Ulusal ve Yerel Medya Yoluyla Savunuculuk Projesi: Cinsel Yaşam ve Sorunları, Bilgilendirme Dosyası. İstanbul: Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği yayınları.
- Janetius, T.** (1990). Marriage And Marital Adjustment, Philippines. Jose,
- Alfons, V.** (2007). Do demographics affect marital satisfaction? Journal of Sex & Marital Therapy, 33, 73-85.
- Kaplan, H.S.** (2013). Resimli Cinsel Terapi Elkitabı. Çeviri; Bolat F. ve Gül A. 2. Baskı, Ck Yayınevi . Ankara.
- Karasar, N.** (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Nobel Yayınları.

- Kumar, R.** (2011). Araştırma yöntemleri (çeviri editörü: Ömay Çokluk). Ankara: Edge.
- Kudiaki, Ç.** (2002). Cinsel Doyum İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kütmeç, C.** (2009). Kadınlarda Cinsel fonksiyon Bozukluğu ve Hemşirelik Bakımı. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4: 12; 111-136.
- Kitamura, T. Aoki M. Fujino M. Ura C. Watanabe, K. ve Fujihara, S.** (1998). Sex differences in marital and social- adjustment. Social Psychol 2:26-138.
- Koçak, R. ve Çelik, C.K** (2009). Okul yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlikleri İle Evlilik Doyumları Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 4(31): 52-60.
- Kışlak, Ş. T. ve Göztepe, I.** (2012). Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon Ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler. Ankyra: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012, 3(2), ss. 27-46.
- Kütmeç, C.** (2009). Kadınlarda Cinsel fonksiyon Bozukluğu ve Hemşirelik Bakımı. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4: 12; 111-136.
- Lawrance, K., ve Byers, E. S.** (1995). Sexual satisfaction in long-term heterosexual relationships: The Interpersonal Exchange Model of Sexual Satisfaction. Personal Relationships, 2(4), 267-285.
- Litzinger S. ve Gordon K. C.** (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction and marital satisfaction. Journal of Sex & Marital Therapy, 31, 409-424.
- Miles, M. B. ve Huberman, A.M.** (1994). Qualitative data analysis : an expanded sourcebook. (2nd Edition). Calif. : SAGE Publications.
- Özkan, Z.** (1989). Türkiye’de Boşanmaların Sebep ve Sonuçları. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Polat, D.** (2006). Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara üniversitesi.
- Poroy, A.** (2010). Cinsellik El Kitabı. 1. Basım, Alfa Yayınları.
- Duyan, V., Yolcuoğlu, İ. G., Artan, T.** (2014). Dünü, Bugünü, Yarınla İnsanı Anlamak, İstanbul: Nar Yayınevi.
- Schlesinger, B., Schlesinger, R. A.** (1994). One-Parent Families In Europe. International Journal of Sociology of The Family, Vol : 24, 2, 15-23.
- Stack, S.** (1989). The Impact of Divorce on Suicide in Norway, 1951-1980. Journal of Marriage and The Family, 51, 229-238.
- Solmuş, T.** (2011). Çift, Evlilik ve Aile Terapisi. Doruk Yayınları.
- Spainer, G.B., Lewis, R.A., Cole, C.L.** (1995). Marital adjustment over the family life cycle: the issue of curvilinearity. Journal of Marriage and the Family. 37:263-275.
- Sungur, M. Z.** (1999). Erkek Cinsel İşlev Bozuklukları. Psikiyatri Dünyası, 2: 60-4.
- Sili, Z., M.** (1991). Toplumsal Değişme Sürecinde Türkiye’de Boşanma Olgusuna Genel Bir Yaklaşım. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, H.N., Batıgün, D. A. ve Pazvatoğlu A.E.** (2012). Cinsel İşlevlerdeki Sorunlarda Kişiler Arası Tarz, Kendilik Algısı ve Öfkenin Kontrolü. Türk Psikiyatri Dergisi, 23(1): ss.18 – 25.

- The Training Of Health Professionals. (1975). WHO Tecnical Report Series No.572.
- Xiaohe, X.; Whyte, K. J.** (1990). Love Matches And Arranged Marriages: A Chinese Replication. *Journal of Marriage and the Family*. 52, 935-948.
- Turan, A.** (2013). Evli Bireylerin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri, İlişkilerindeki Mutluluk Düzeyleri Ve Cinsel Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Trovato, F.** (1986). The Relationship Between Marital Dissolution and Suicide : The Canadian Case. *Journal of Marriage and The Family*, 48, 2, 341-348.
- Turan, M.** (1997). Erzurum'daki evli çiftlerin evlilik ilişkilerinin değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.
- Uyar, S.** (1999). Boşanmış Bireylerin Evlilik Süreci ve Bugüne İlişkin Psikolojik Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Gülhane Askeri Tıp Akademisi Askeri Tıp Fakültesi, Ankara.
- Üncü, S.** (2007). Duygusal Zeka ve Evlilik Doyumu İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi .
- Vural, B. ve Temel, A.** (2010). Cinsel Doyumun Yordanmasında Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13: 1; 24-34.
- Wiseman, R., S.** (1975). Crisis Theory and The Process of Divorce. *Social Casework*, 56, 4, 205-212.
- Weeks, G.R. ve Hof, L.** (1987). Marriage Council Of Philadelphia And University of Pennsylvania. Çeviri Tezel F. Evlilik Terapisi ve Cinsel Terapiyi Bütünleştirmek. Bir Klinik Rehber. Pusula Yayınevi.
- Yavuzer, H.** (2004). Evlilik Okulu. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yörükoğlu, A.** (2000). Değişen Toplumda Aile ve Çocuk. (Altıncı Basım). İstanbul : Özgür Yayınları.
- Yıldırım, İ.** (1992). Evli Bireylerin Uyum Düzeyini Etkileyen Bazı Etmenler, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.** (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Zeytinoğlu, E.** (2013). Evli Bireylerin Benlik Saygısı, Kıskançlık Düzeyi, Evlilikteki Çatışmalar Ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- <http://www.cised.org.tr/sayfa139.html>

EKLER:

Ek I : Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyet : ( ) Kadın ( ) Erkek
2. Yaşınız :.....
3. Evlilik yaşıınız :.....
4. Evlilik süreniz :.....
5. Eğitim durumunuz : ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü
6. Çocuk sayınız (Varsa):.....
7. Ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız? ( ) Düşük ( ) Orta ( ) Yüksek

Ek II: Evlilik Doyum Ölçeği

Aşağıda evlilik ilişkiniz ile ilgili bir takım ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra yanındaki kutularda bulunan seçeneklerden size uygun olan seçeneği (X) ile işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.	Bana hiç uygun değil	Bana uygun değil	Bana biraz uygun	Bana uygun	Bana tamamen uygun
1. Eşimin bana değer vermediğini hissediyorum.	1	2	3	4	5
2. Ailelerimizin evliliğimize müdahale etmeleri ilişkimizi olumsuz etkiliyor.	1	2	3	4	5
3. Eşimin bedenini iyi tanırım.	1	2	3	4	5
4. Eşim cinsel açıdan yeterlidir.	1	2	3	4	5
5. Eşimin anne ve babasına evliliğinden daha çok önem vermesi beni mutsuz ediyor.	1	2	3	4	5
6. Eşimle olan cinsel yaşamımda ön sevişme önemli bir yer tutuyor.	1	2	3	4	5
7. Cinsel yönden eşimle uyumluyum	1	2	3	4	5
8. Eşimin bana güven duymadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
9. Eşimle her ikimizde cinsel doyuma ulaşıyoruz	1	2	3	4	5
10. Bir topluluk içinde eşim beni komik duruma düşürür.	1	2	3	4	5
11. Eşimin ailesi ile birlikte yaşamak benim için bir kâbustur.	1	2	3	4	5
12. Eşimin ailesinin etkisinde kalması evlilik ilişkimizi kötü etkiliyor	1	2	3	4	5
13. Eşimin ailesine hayır diyememesi beni mutsuz ediyor.	1	2	3	4	5

Ek III : Metafor Anketi

Aşağıdaki kısımda sizden evlilikte cinsellik olgusunu başka bir şeye (bir varlık, canlı, obje vs. herhangi bir şeye) benzetmeniz ve bu benzetmenizin kısaca nedenini belirtmeniz rica edilmektedir. Teşekkür ederim.

Örneğin “Öğretmenlik **GÜNEŞ** gibidir/benzer çünkü **ETRAFINA IŞIK SAÇAR**” gibi.

Evlilikte cinsellik..... gibidir/benzer.

Çünkü.....

Sayı : 96354944-044-5841
Konu : Özgür YILDIZ'ın Etik Onayı Hk.

12/09/2017

Sayın ÖZGÜR YILDIZ

Enstitümüz Y1416.010003 numaralı Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Özgür YILDIZ'ın "ÜNİVERSİTE MEZUNU BİREYLERİN EVLİLİK DOYUMU VE CİNSELLİK OLGUSUNA BAKIŞLARI" adlı tez çalışması gereği "Kişisel Bilgi Formu", "Evlilik Doyum Ölçeği" ve "Metafor Anketi" ile ilgili anketlerini 17.08.2017 tarih ve 2017/16 İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Kurul Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr. Aslı BAYSAL
Müdür

ÖZGEÇMİŞ

Ad – Soyad : ÖZGÜR YILDIZ
Doğum Yeri ve Tarihi : Trabzon – 1989
E-posta : ozguryildiz61@gmail.com

Öğrenim Durumu :

Lisans : İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik – 2013

Yüksek lisans : İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek lisans - 2017

İş Deneyimi : Özel Anadolu Lisesi
Rehber Öğretmen / Müdür Yardımcısı 2014 – Devam Ediyor

